

SUOMI-UNKARI

N:o 6-7 Hinta 30:— 1954

SUOMI-UNKARI

SUOMI—UNKARI SEURA r.y:n ÄÄNENKANNATTAJA

Julkaisija: **SUOMI—UNKARI SEURA r.y.**

Toimitusneuvosto: **Suomi—Unkari Seuran johtokunta**

Päätoimittaja: **Marja Helin**

Kesäkuun 15 pnä 1954

SISÄLTÖ:

Lehti ilmestyy 12 kertaa vuodessa

Toimituksen ja konttorin osoite: **Helsinki, Mikonkatu 8. A. 13.**

TILAUSHINNAT:

Vuosikerta 300 markkaa, irtonumerohinta 30 markkaa.

Tilauksia vastaanottavat kaikki postitoimipaikat ja Rautatiekirjakauppa.

Painettu Helsingissä 1954, Kustannusosakeyhtiö Yhteistyön kirjapainossa.

I kansisivu: Mór Jókai — nuoruudenkuva. Kirjailijan kuolemasta tuli 5. 5. 50 vuotta.

II kansisivu: Keväinen kuva kauniista Budapestistä.

III kansivu: Kansantanssin harrastus on herännyt varhain näillä unkarilaisilla tytöillä.

IV kansisivu: Kaksi kapteenia: Ferenc Puskás ja Billy Wright.

Unkarin ja Suomen kauppasopimus

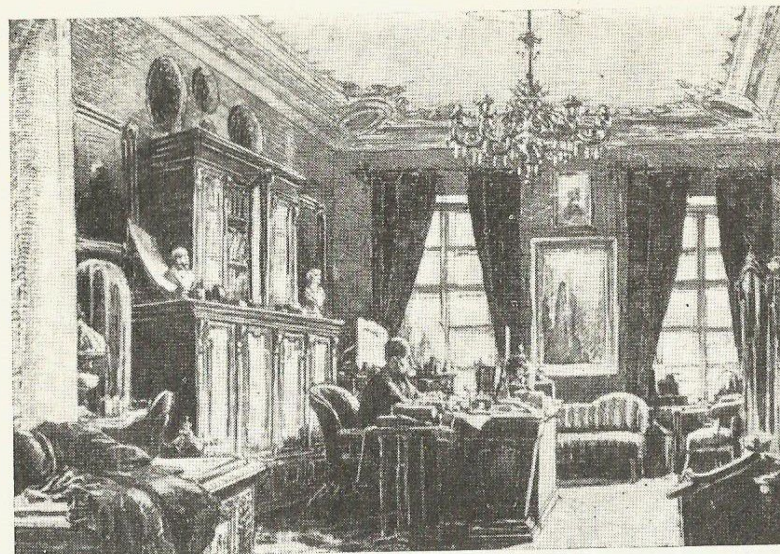
Unkarin ja Suomen vuodeksi 1954 solmima sopimus kauppavaihdosta on havainnollinen esimerkki siitä, ettei kahden järjestelmän erilaisuus voi olla esteenä taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti erilaisten valtioiden välisten terveellisten, molemmille maille edullisten taloudellisten yhteyksien voimistamiselle ja kehittämiselle. Nämä yhteydet ovat tarpeellisia ja joka suhteessa hedelmällisiä, mikäli ne pohjautuvat keskinäiseen luottamukseen.

Uutta tavaranvaihtosopimusta, jonka molempien puolien edustajat allekirjoittivat Helsingissä joulukuussa 1953, voidaan pitää Unkarin ja Suomen välisten kauppasuhteiden kehittämisessä huomattavana edistysaskeleena. Tavaraluettelo, joka määrittelee molempien maiden välillä vaihdettavien tavaroiden määrän, on edelliseen vuoteen verraten huomattavasti laajentunut sekä tähänastisten tavaroiden määrän että uusien tavaroiden suhteen. Viime vuoteen verraten Unkari lisää tänä vuonna — tavaranvaihdon kokonaisarvoon nähden — vientiään Suomeen 44 %:lla, samoin Suomen vienti Unkariin lisääntyy suotuisasti, noin 78 %:lla. Unkarin vientitavaroitten joukossa on lukuisia koneteollisuuden sekä kemiallisen ja tekstiiliteollisuuden tuotteita, kuten esim. liikennevälineitä, koneita, voiteluöljyjä, puuvilla- ja huonekalukankaita sekä optillisen, hienomekaanisen ja lääkintäkojeteollisuuden erinomaisia tuotteita. Unkari vie huomattavia määriä erikoishehkulamppuja, erilaisia sähkökoneita sekä lääketeollisuuden tuotteita ja lääkekasveja.

Unkari tuo tavaroittensa vastineeksi Suomesta kaivos- ja paperipuuta, sahatavaraa, selluloosaa ja puuhioketta sekä erilaisia paperiteollisuuden puoli- ja kokovalmisteita, lisäksi vielä heinänsiementä, keinokuitua ja urheiluvälineitä.

Suomen Unkariin suuntautuvan viennin 78 % lisäyksessä on huomattava osuus kaivos- ja paperipuukiintiöillä.

Neuvottelujen kuluessa osoittautui, että molempien maiden välisten kauppasuhteiden kehitys on edullista kummallekin ja että suhteiden laajentamiseen on edelleenkin mahdollisuuksia.

Työhuone, jossa syntyi enemmän kuin 110 Jókain teosta.

MÓR JÓKAI

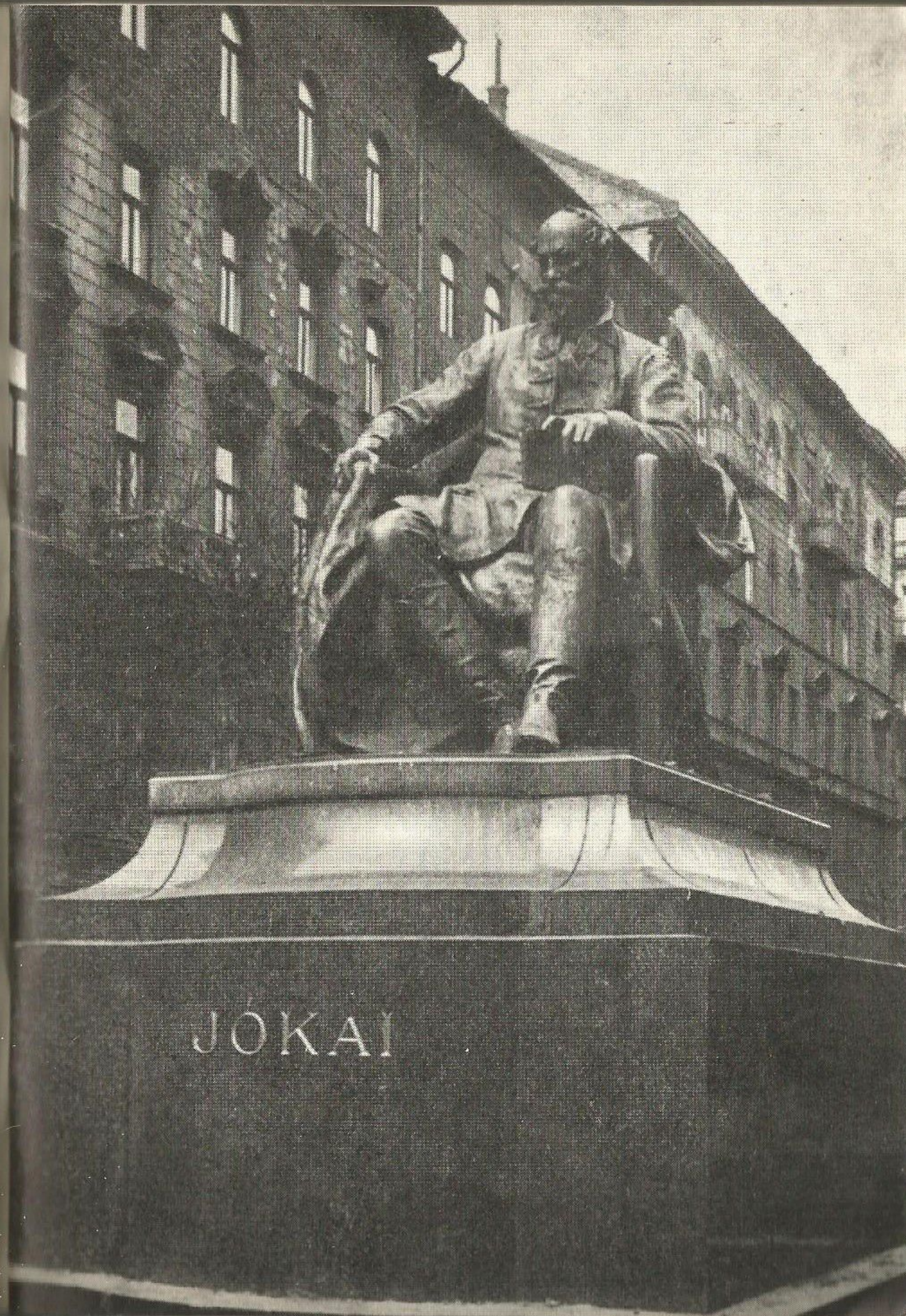
1825–1904

Hän on unkarilaisen kirjallisuuden "suuri tarinankertoja". Rikkaalla mielikuvituksellaan, kertomataidollaan, jännittävillä tarinoillaan ja mielenkiintoisilla henkilöhahmoillaan hän on valloittanut romaaneilleen laajan lukijakunnan. Hän on tehnyt unkarilaisen romaanin kansantajuiseksi, hänessä löysi Unkarin kertomataide mestarinsa. Hän on ensimmäinen, joka kohotti Unkarissa romaanin todella taiteelliselle tasolle. Runoudessa — vieläpä kertovassa runoudessa — unkarilainen kirjallisuus oli jo ennen häntä luonut huomattavia ja kansanomaisia teoksia, mutta ennen Jókaita pystyivät etevimmätkin unkarilaiset kirjailijat tuottamaan romaanitaiteen alalla vain osittain onnistuneita teoksia.

Aikansa etevin unkarilainen luonnontieteilijä Lóránd Eötvös

tulkitsi Unkarin koko lukevan yleisön tunteet vuonna 1894 vietettäessä Jókain viisikymmenvuotista kirjailijajuhlaa. Hänen sanansa tekivät kunniaa romaanikirjailijan kansanomaisuudelle tavalla, joka pätee vielä meidänkin päivinämme: "Ei teennäisin, vaan koruttomin keinoin olet kansanomaisuutesi saavuttanut. Vain sellaisen kirjailijan teoksia, jolla on laaja ymmärtämys, lukevat monet, ja sinua käsittää tässä meidän isänmaassamme jokainen, niin yläluokka kuin rahvaskin... Olet aina kirjoittanut siten, kuin sanat tulvivat kynääsi: selkeästi, unkarilaisesti. Mutta siinä, mitä kirjoitat, on vielä jotain muuta, joka tempaa lukijasi mukaansa, jotain, jonka juuria tutkijan veitsi turhaan etsii: Se on tuo kynän runollinen tenhovoima, jonka runotar antaa vain harvoille, vain lemmikeilleen. Eikä tuo lumousvoima ole vain koriste, vaan paljon suuremmassa määrin se on kirjailijan käsissä voima, jonka avulla hän voi johtaa joukot nousun tai tappion tielle... Sinä olet asettanut kynäsi hyvien voimien palvelukseen. Se, että sinä kirjoitat niin kauniisti ja olet niin suuresti kasvattanut laajaa lukijapiiriäsi tässä isänmaassamme ja vieläpä sen rajojen ulkopuolellakin: se on sinun kunniasi. Se, että kehoituksesi kaikuvat kauniiden ja hyvien asioiden puolesta, on kantanut monien jalojen päätösten, monien hyvien tekojen sadon: tämä on sinun ansiosi. Me haluamme tuolle maineellesi, tuolle ansiollesi pystyttää muistopatsaan, jonka katoamattomuus voittaa kauneimmatkin sanat. Kivet siihen olet itse kerännyt viidenkymmenen vuoden aikana, joten sallinet nyt meidän suorittaa puolestamme tuon muistomerkin rakentamistyön."

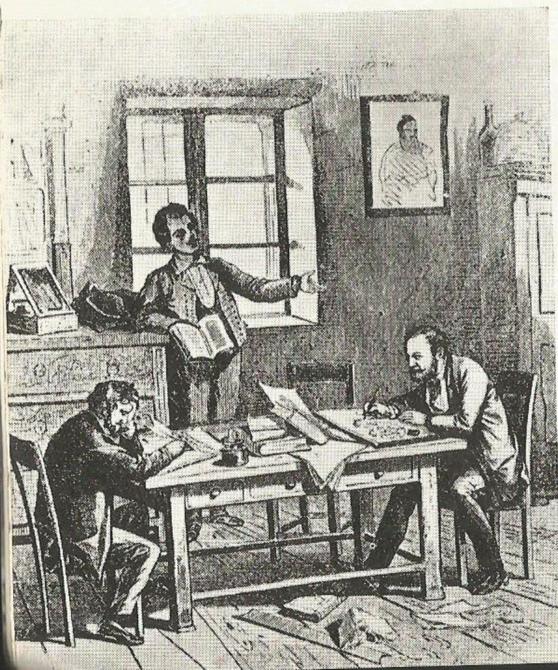
Jókai oli kertomataiteen kaikkien salaisuuksien tuntija, joka vangitsee lukijansa. Hänen lukijansa vapautuu vasta päästessään teoksen viimeisen sivun loppuun. Silloin hän toteaa eläneensä melkein täydellisesti itsensä unohtaneena Jókain luomassa maailmassa. Ja tuo maailma on erinomaisen rikas. Sekä kaukainen että läheinen menneisyys ja nykyaika, Jókain oma aika, ennen kaikkea reformation ja vapaustaistelun ajat, Unkari naapurivaltioineen ja myös kaukaiset maat esiintyvät hänen romaaneissaan. Hän johtaa meidät tulevaisuuteen, maan uumeniin, kohottaa meidät tähtien yläpuolelle. "Kertomukseni" — hän itse kirjoittaa — "tapahtuvat merillä ja merten saarilla, Pohjois- ja Etelä-Amerikassa, vanhassa ja uudessa Egyptissä, keisarien Roomassa ja vallankumouksellisessa Roomassa, Pariisissa, Lontoossa,

Mór Jókain patsas Budapestissä.

Pietarissa, Puolassa, edelleen Venäjän aroilla, Siperiassa, Kamtshatkalla. Turkin historialla, Itämaiden saduilla ja Stambulilla on romaaneissani laaja sija, samoin Krimillä ja Kaukasialla, edelleen Persialla, Palmyralla, Afghanistanilla, Kiinalla, Amurin seuduilla, Aasian loistavilla kaupungeilla, samoin kuin Syyrialla ja muinaisella Palestiinalla. Paluutie kulkee Sisilian ja koko italialaisen paratiisin kautta Ragusaan ja Bosniaan. Sitten matka jatkuu Preussin halki pysähtyen vanhaan Wieniin. Lentoretki johtaa myös tuntemattomille ja aineettomille alueille, valtamerien kadonneisiin maanosiin, hävinneisiin maailmoihin, luoksepääsemättömälle pohjoisnavalle ja tulevien vuosisatojen haavemaahan, vieläpä plioseenikauden vedenpaisumuksentakaiseen maailmaankin."

Jókain synnyinkaupunki on Komárom. Tälle unkarilaiselle kaupungille Tonavan rannalla antoi viime vuosisadan puolivälissä leimaa vilkas kaupankäynti. Hänen elämyksensä Komáromissa, hänen lapsuutensa vaikutelmat heijastuvat myöhemmin runsaina hänen romaaneissaan. Koulututkintonsa hän suoritti Pápassa, ja siellä, ylioppilaiden muodostamassa "Nuorison valistusseurassa" hän ensi kerran joutuu kosketuksiin kirjallisen elämän kanssa, siellä hän tutustuu aikalaiseensa Sándor Petöfiin, josta myöhemmin oli tuleva Unkarin suurin runoilija. Petöfin kanssa solmittu ystävyys viitoitti tien hänen taiteelliselle kehitykselleen. Henkisen kotinsa Pestissä hän löytää Petöfin keralla ryhmässä "Nuori Unkari". Myös hän innostuu tuossa piirissä ranskalaisen kirjallisuuden edistyksellisiin, vallankumouksellisiin aatteisiin ja avustaa taiteellaan vuoden 1848 porvarillisen vallankumouksen valmisteluja.

Kolme nuorta vallankumouksellista "Kansojen keväänä" 1848. Sándor Petöfi, Mór Jókai ja Pál Vasvári, unkarilaisen nuorison johtaja kansanvallankumouksen aikana 15. 3. 1848. (Senaikainen puupiirros.)

Budapestin kansallisteatterin tragedienne, Mór Jókain puoliso Róza Laborfalvy (Miklós Barabásin piirros).

"Meidän poliittinen, yhteiskunnallinen ja kirjallinen suuntamme" — Jókai kirjoittaa — "oli uusi, nuori ja rohkea, se erosi kaikista siihenastisista uraa uurtavana, käänteentekevänä. Uuden ajan aatteet tunkeutuivat kaunokirjallisuuteen. Ranskalaisten kirjailijain jalo into, luja vakaumus ja ihanat haaveet tempasivat mukaansa jokaisen, joka oli nuori ja jalojen haaveiden innoittama." Vaikutus, jonka Petöfi ja vuosi 1848 tekivät Jókaihin, löi leimansa koko hänen elämäänsä ja tuotantoonsa. Vieläpä hänen viimeisimmistäkin teoksistaan säteilee Petöfin kanssa solmitun ystävyyden hehku. Ja poliittisista horjahteluistaan ja kompromisseistaan huolimatta hän pysyi Unkarin vapaustaistelun aatteiden uskollisena kannattajana loppuun saakka.

Vieläpä silloinkin, kun hänen mielikuvituksensa johtaa hänet romanttiseen yksipuolisuuteen, kun hän asettaa inhimillisen ihanteen inhimillisen todellisuuden paikalle, hän kytkeytyy katkeamattomin sitein unkarilaiseen yhteiskuntaan. Hänen erehdyksensä eivät ole henkilökohtaisia erehdyksiä, eivätkä hänen harhakuvitelmansa henkilökohtaisia harhakuvitelmia, vaan paljon suuremmassa määrin, mitä kauneimpia ja ylevimmin kirjallisesti muotoiltuina, hänen aikansa koko maan erehdyksiä ja yhteiskunnan harhakuvitelmia, ajan, joka valitsi porvarillisuuden tien ja haaveili porvarillisesta Unkarista.

Suuren unkarilaisen kirjailijan mielenkiinto ulottui elämän kaikille aloille. Alkujaan hän halusi tulla taidemaalariksi, hän oli lakimies, asianajaja ja voitti muuta-

mat ajamansa jutut loistavalla menestyksellä. Politiikan parissa hän puuhasi innokkaasti koko ikänsä, ja hän tunsi hyvin Unkarin kansan elämän. Hänen Unkarin maaseudun tuntemustaan osoittavat hänen mainiot maalaiskuvauksensa. Hänen luonnontieteelliset tietonsa olivat sangen laajat. Hän käytti teoksissaan aineksina monia aikansa tieteen tutkimusten tuloksia. Esimerkiksi hänen romaaninsa "Mustia timantteja" alkaa selostuksella maan esihistoriasta ja hiilen muodostumisesta. Samoin hän kirjoittaa paljon sähkön näyttelemästä osasta tulevaisuuden yhteiskunnassa. Hänen romaanejaan lukiessamme tunnemme, että hän tietää jotain joka alalta. Eräässä kertomuksessaan hän kirjoitti Andromedan tähtikuviossa olevasta vielä siihen saakka tuntemattomasta tähdestä, ja tuon tähden tähtitieteilijät todellakin myöhemmin löysivät. Hänen monipuolinen mielenkiintonsa tieteeseen, tekniikkaan, runouteen, politiikkaan ja jokapäiväiseen elämään kuuluu hänen kirjallisen persoonallisuutensa merkittävimpiin piirteisiin.

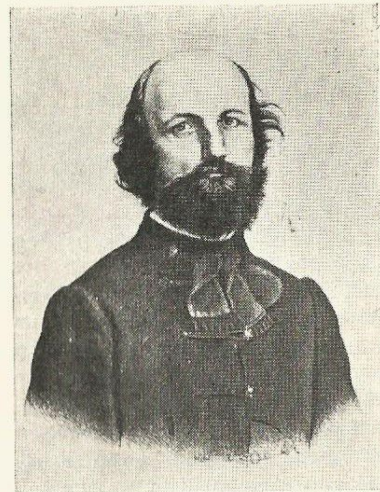
Hänen elämänsä oli kirjava, vaihteleva ja kokemuksista rikas. Vuonna 1883, kirjailijatoimintansa 40-vuotispäivänä hän itse kirjoitti otsikolla "Neljänkymmenen vuoden kaiku" seuraavaa: "Kuljin muinaisten aikojen sankarien mukana heidän voittoretkillään ja samoilin betyárien [1]) kera tiettömällä pusztalla, soilla ja metsien tiheiköissä. Olin mukana, kun Wieniä ja Budapestiä pommitettiin ja piiritettiin sekä tuhotun Komáromin raunioiden keskellä. Näin Világosin [2]) luona maailmani romahtavan. Aterioin mustalaisten kera kattilasta ja kuninkaallisen pöydän ääressä hopealautasilta. Olin köyhä piru, joka ansaitsi kaksi guldenia kuukaudessa opettamalla juutalaislapsille unkarinkieltä ja olin pankinjohtaja, joka siroitteli satoja tuhansia ympärilleen. Kaulassani oli rikollisen hirttosilmukka ja kunnianauhoja, sain seppeleitä ja päälleni heitettiin lokaa, ja minua sanottiin kirjailijaruhtinaaksi ja Kossuthin koiraksi; kaksikymmentäkolme vuotta valmistelin erään vuoden vallankumousta, sotaanlähtöä ja avioliittoon menoa — mitään tuosta kaikesta en ole katunut..." Koko elämänsä ajan hän keräsi vähitellen teoksiinsa tapahtuma-aineksia. Tuosta uutterasta, turhantarkasta, väsymättömästä keräystyöstä kertovat hänen muistiinpanovihkonsa,

[1]) Betyárit olivat lähinnä karkureita, jotka eivät halunneet palvella keisarillisten itävaltalaisten lippujen alla; sekä maaorjia, jotka pakenivat tilanherrojensa epäinhimillistä sortoa. He olivat köyhän maaseutuväestön yleisesti rakastamia, koska he säästivät köyhien henkeä ja omaisuutta ja ryöstivät vain herroilta.

[2]) Paikka, missä ylivoimainen tsaristinen interventioarmeija pakotti Honvéd-joukot antautumaan elokuun 13. pnä 1849.

joihin hän on merkinnyt kokemuksensa.

Hän oli Unkarin kansan ja sen elämän suuri tuntija. Kansatieteen harjoittajat ovat sitä mieltä, että hänen teoksillaan on huomattava kansatieteellisen lähdeaineiston arvo. Eivät ainoastaan hänen kansatieteellisiä aiheita käsittelevät kuvauksensa ole arvokkaita, vaan niistä kansanlauluista ja lastenleikkiteksteistä, jotka hän on teoksiinsa liittänyt, voisi kerätä todellisen pienen folkloristisen kokoelman. Hänen käyttämiensä satujen, sananparsien ja mitä moninaisimpien taikauskomusten määrä osoittaa, kuinka hämmästyttävän laajan huomiokyvyn ja muistin hän omasi. Hän itse kertoo siitä seuraavasti: "Kaikkialla, pusztalla ja karjatarhoissa, yksinäisissä maalaistaloissa, paimenien kapakoissa ja kalastajien majoissa kohtasin uutta ja jälleen uutta kansanelämää. Opin tuntemaan unkarilaisen heimon sen alkuperäisessä ympäristössä. Tapasin pusztalla tuomareita ja sotilaita, jotka olivat siellä ajamassa takaa betyáreja, ja kohtasin paikasta toiseen samoilevia betyáreja silloin, kun heidän takaa-ajajiaan ei ollut lähettyvillä. Tutustuin maalaisväestön ajatustapaan, käsityksiin, lauluihin, sananlaskuihin ja tyhjentymättömään huumoriin. Kuulin kansansatuja kattilan kiehuessa nuotiolla, maissia puitaessa ja viiniä korjattaessa. Näin kuuluisan härkätaistelun ja helluntaikuninkaan paraatin: kaiken tuon, jota ei enää nykyisin ole olemassa. Näin omin silmin pusztalla kaksintaistelun, jota nykyisin pidetään satuna. Kaikki tuo on syöpynyt muistini kristallikalvolle niin lähtemättömästi, kuin se olisi vasta eilen tapahtunut."

Mór Jókai kuudennenkymmenennen ikävuotensa alussa.

Hänen romaaneistaan mainittakoon tässä kolme. "Kivisydämisen miehen pojat" ikuistaa Honvéd-joukkojen sankarillisen taistelun vapaussodassa. Tarina alkaa kuin kansansatu: tyrannimainen isä on viimeisillään ja käskee kuolinvuoteellaan vaimoaan noutamaan kaikki kolme poikaansa Wienin itsevaltiaan pal-

velukseen. Äiti, rouva Baradlay kuitenkin vannoo toimivansa aivan päinvastoin, kuin mitä hänen miehensä oli määrännyt. Kaikista kolmesta Baradlayn pojasta tulee edistyksen ja kansallisen riippumattomuuden asian sankareita. Ödön johtaa piirikunnan edistyksellistä aatelistoa. Richard seuraa komppaniansa kera Kossuthin lippua ja Jenö uhraa henkensä verituomioistuimen eteen asetetun veljensä puolesta. — "Mustia timantteja" romaanin sankari Iván Berend, honvéd-upseeri vapaustaistelussa, on vuorikaivoksen omistaja. Kaivos ei merkitse hänelle vain mahdollisuutta rikastua ja voiton saamista. Hän jakaa yrityksensä tuottaman voiton työläisten kesken ja omistaa koko elämänsä pyrkimykselle keksiä keino ukonilman torjumiseksi. Hänen on kuitenkin myös taisteltava voittoa tavoittelevaa yritystä, "Osakeyhtiö Bondavölgyä" vastaan. Monien vaikeuksien ja sekaannusten jälkeen hän saavuttaa täydellisen voiton. Osakeyhtiö tekee vararikon, ja Iván onnistuu uuden keksintönsä avulla kahlitsemaan ukonilman. — Jókailla ei ole toista romaania, joka sisältäisi niin paljon lämpöä ja syvää inhimillistä tunnetta kuin "Kultaihminen". Yksinkertaisena luotsina, hänen hoivaansa uskotun orpotytön avulla Mihály Tisár onnistuu, ei aivan rehellisellä tavalla, pääsemään jättiläisomaisuuden haltijaksi. Vuosi vuodelta hän kasvattaa tarunomaista omaisuuttaan ja voittaa itselleen kauniilla tavalla uskollisen puolison. Kuitenkin hänen omaatuntoaan painaa tuo omaisuus, jonka hän oli salaa riistänyt vaimoltaan. Yksinkertaisena ihmisenä häntä ei myöskään miellytä rikkaitten maailma. Hän on kauan painiskellut itsensä kanssa, kunnes vihdoin löytää onnensa eräällä Tonavan alajuoksun saarella.

Jókain teokset täyttävät kokonaisen kirjakaapin. Hän oli innossa ja tuotteliaisuudessa vertaistaan vailla. Hänen valtava elämäntyönsä on suurimmaksi osaksi kestänyt ajan kokeen, se on osoittautunut kuolemattomaksi. Hänen uskonpuhdistuksen aikaa ja vapaussotaa käsittelevät teoksensa esittävät Unkarin kansalle kauneimpia lukuja sen historiasta. Hänen historialliset ja seikkailuromaaninsa, hänen rikkaan mielikuvituksensa kyllästämä tarinointinsa valloittaa jokaisen. Hän omisti elämänsä ja taiteensa ihmisyyden asialle, taisteli vapauden ja kansakuntansa kukoistuksen puolesta ja työskenteli väsymättä kansakuntien välisen rauhan hyväksi. "Unkarin rauhanliiton" puheenjohtajana hän 1896 osoitti maailman kaikille historian opettajille vetoomuksen, etteivät he alistaisi historianopetustaan kiihkoisänmaallisuuden, nationalismin ja militarismin palvelukseen.

Mór Jókai hortobágyilaisen paimenten kapakan pihalla.

Hänen romaaniensa ja kaikkien niiden pääsankarien peruspiirteistä ilmenee Jókain maailmankatsomus: hänen syvä uskonsa ihmiseen ja siihen, että ihminen on tietoinen kutsumuksestaan. Hänen suuremmat teoksensa ovat kaikki tuon vakaumuksen läpitunkemia, jolle hän antaa romaanissa "Mustia timantteja" mitä ylevimmän runollisen ilmauksen:

"On jotain siinä, että vähäpätöinen asukas tässä erään maapallon kolkassa sai vakaumuksen, että hänen näkymätön tähtensä on keskipiste, jonka ympäri koko taivas, kaikki auringot, linnunradat ja tähtisumut kiertävät. Jos naapuritähdissä on asukkaita, ja uskon että niissä on, ja jos heillä on laitteita, joiden avulla heidän on mahdollista tarkastella läheltä tuota mainittua tähteä, ja uskon heillä olevankin: silloin he tulevat seuraamaan näitä muutoksia ihaillen. Viime muutoksen jälkeen ovat vihreät saaret pyyhkäistyt pois meren sinisen peilin pinnalta ja valtameristä sukeltanut esiin uusia värikkäitä maanosia: mikä runsaus uudestisyntyneitä asioita, joiden luoja on ihminen! Sinertävät suoaluelaikut hävisivät maan ulkokuorelta. Ihmiset kuivasivat ne ja niiden tilalla on nyt vainioita, jotka ovat täynnä tuleentuvia keltaisia tähkäpäitä. Vaaleina välkkyvien erämaiden keskellä kohoaa suoriksi riveiksi järjestyneitä vihreitä pisteitä. Ne ovat aarteesisia kaivoja, jotka ihminen on porannut, ja niiden ympärille on syntynyt hedelmällisiä viljelyksiä. Polvekkein mutkittelevat virrat ovat muuttuneet viivasuoriksi: ihmiskäsi kaivoi niille uudet uomat. Kaksi merta on eroitettu toisistaan maakannaksella; samalla kertaa molemmat meret antavat toisilleen: niiden liikkeen on ihmiskäsi säännöstellyt. Niiden kaikissa osissa purjehtivat valtavat alukset: ne eivät ole Jumalan käden muovaamia hirviöitä, vaan ihmiskäden luomia uivia jättiläisiä. Tummanvihreiden aarniometsien sijalla on kirjavia mattoja. Ihmiskäsi rai-

vasi ne ja loi niiden paikalle hyötykasvien peittämiä, keltaisina, sinisinä ja punaisina kukoistavia seutuja. Rannikolta rannikolle ulottuu pitkiä, suoria linjoja ja niitä myöten kulkevat valtavat jonot huimaavalla nopeudella. Ne ovat rautateitä vaunuineen ja vetureineen, jotka ihmiskäsi on rakentanut. Ja yöllä... silloin säteilevät maan pinnalla kauas loistavat valopisteet. Mitä ne ovat? Ne ovat kaupunkeja, jotka näkemistä rakastava ihminen on pimeällä valaissut. — Eikö tämä maailma nyt sitten olekin paljon kauniimpi kuin mammuttien maailma oli? Eikö kääpiöiden heimo voikin ylpeänä astella jättiläisten luiden päällä? Kun tämän näkevät naapuritähtien asukkaat, he voivat antaa siitä todistajalausuntonsa."

Tänä keväänä, jolloin Mór Jókain kuolemasta on kulunut viisikymmentä vuotta, haluamme ennen kaikkea palauttaa mieliimme hänen uskonsa ihmiseen, vakaumuksen, että ihminen on kykenevä luomaan kukoistavan hyvinvoinnin, onnen ja rauhan kansojen elämään.

VIIMEINEN PENKKI

Katkelma Mór Jókain teoksesta "Näköpiirin tuolla puolen"

Kauniita kirkkoja olen nähnyt kaikkialla avarassa maailmassa, mutta mikään niistä ei ole miellyttänyt niin suuresti kuin Komáromissa oleva kalvinilainen kirkkomme, sellaisena kuin muistan sen lapsuudestani.

Tuolle kirkolle eivät antaneet leimaa taiteelliset maalaukset, veistokset, pylväät, holvit eikä komea alttari, vaan sinne kokoontunut kansa. Siihen mahtui kaksituhatta ihmistä: ja yhtä paljon siellä oli

kävijöitä. Vastapäätä alttaria seisoivat ylhäisten miesten penkkirivit, niiden takana vallasnaisten istumapaikat, sillä reformeerattujen kirkoissa istuivat miehet ja naiset erillään toisistaan. Ylhäällä sivuparvekkeella urkujen vieressä istuivat koululaiset ja heidän takanaan koulutytöt; parveke oli pitkä, koko sivuseinän mittainen. Tuolla istuivat Komáromin ajurit ja laivurit yllään kauniit siniset verkatakit, joita koristivat suurten hopeanappien rivit leveine hopealangoista punottuine kiinnikenauhoineen. Paria penkkiä pitivät hallussaan linnoituksen veteraanit, jotka kantoivat rinnallaan teevadin kokoisia urhoollisuudentähtiä muistona sotaretkestä Napoleonia vastaan.

Ja kun urkujen alkusoiton kajahtaessa tuhat miestä nousi yhtä aikaa penkeistään seisomaan, se muistutti meren pauhinaa, ja heidän takanaan olevien tuhannen naisen ylösnousu oli kuin tuulen suhinaa, jossa soi silkin kahina. Sillä Komáromin naiset ja neitoset olivat pukeutuneet samettiin ja silkkiin ja atlakseen, kun he lähtivät kirkkoon.

Ja sitten, kun koko uskovaisten lauma aloitti hymnin "Tule, Pyhä Henki, oi Herra Jumala!", se oli kuin taivaaseen myrskyävä huuto! Ja "halleluja, halleluja!" kaikui varmaan taivaiden yläpuolellekin: kuulen sen vielä nytkin kaikuvan sielussani. Siksi minun mielestäni ei koko maailmassa ole kauniimpaa kirkkoa kuin Komáromin kalvinilainen kirkko valkeiksi kalkittuine seinineen ja koruttomine pylväsriveineen.

Tuohon aikaan siinä ei vielä ollut kellotornia Moskovan Kremliä muistuttavine kullattuine kupoolikattoineen ja kultaisine tähtineen — yksinkertaisen puisen tornin kellot kutsuivat uskovaista laumaa jumalanpalvelukseen.

Elettiin vuosisadan alkua: Napoleonin sotien päättymisen ja aateliston viimeisen kapinan jälkeistä aikaa.

"Uusi mies" oli asettunut asumaan Rév-Komáromin kaupunkiin, valantehnyt asianajaja nimeltä jalosukuinen Jószef, Asvai Jókay. Hän oli tuonut mukanaan nuoren puolisonsa Mária Pulayn. Hänen puolisonsa oli köyhä tyttö, joka ei ollut saanut myötäjäisiä. Entisajan alemman aateliston perheiden tyttäret olivat kaikki köyhiä: myötäjäiset, huomenlahjat — sellaisia ei vanhempien eläessä voinut ajatellakaan. Tytön vanhemmat asuivat kaislakattoisessa talossa. Olen sen nähnyt ja muistan sen hyvin.

Jo ensimmäisenä sunnuntaina Jószef Asvai Jókay otti vaimonsa mukaansa kirkkoon. He astuivat kadulta pääportista. Hän jätti puolisonsa naisten penkkien eteen ja sijoittui itse presbyteeriläisten osaston

toisen penkin paikalle numero kaksi. (Se oli hänen vakituinen paikkansa hänen kuolemaansa asti.) Sitten hän hiljentyi rukoukseen.

Hänen puolisonsa ei kuitenkaan saanut paikkaa naisten penkeissä. He halveksivat häntä, koska hän oli tullut maailmaan kaislakattoisessa majassa.

Siellä etummaisissa penkkiriveissä olivat kaikki erittäin ylhäisiä naisia: tilanomistajattaria, tehtaanomistajattaria, virkamiesten, rikkaiden vehnäkauppiaiden, rehentelevien kauppamiesten ja hovihankkijain rouvia. He eivät ainakaan voineet antaa tuolle vieraalle paikkaa!

Taaemmissa penkkiriveissä istuivat sitten: välskärien, apteekkarien, arpajaistoimiston omistajien, verkakauppiaiden, rautakauppiaiden, suolavaraston omistajien, kanslistien, kirjurien ja kultaseppien rouvat. Heidän takanaan arvojärjestyksessä olivat muurarien, myllärien, teurastajien, kalastajien, kahvilanomistajien, piparkakkuleipurien ja suovankeittäjien rouvat ja heidän seurassaan arvonsa mukaisesti ajurien, perämiesten, laivanrakentajien, esiratsastajien ja purjeenneulojien puolisot, älkäämme myöskään unohtako leipurien, kokkien, juustontekijäin sekä puutarhurien rouvia, sen paremmin kuin tärkeydestään perin juurin tietoisia unkarilaisia ja saksalaisia räätälinrouviakaan tai saappaantekijäin, naistenkenkien valmistajain, karvarien ja myssyntekijäin rouvia... ja mitä kaikkia muita ylhäisiä naisia siellä nyt olikaan!

Kaikki he edustivat juhlallisella komeudella ylhäisöpiirejä. Heillä oli yllään Komáromin uusimman muodin mukaiset kalanluukureliivit, kirjotut kaulukset, päärmätyt esiliinat ja suuret kirjotut myssyt kovitettuine pitsireunuksineen, kultakukkasin koristettuine nauhoineen ja asiaankuuluvat helisevät korvarenkaat. Kuinka he olisivat voineet tehdä tuollaiselle rouvalle tilaa noissa penkkiriveissään, naiselle, jolla ei ollut silkkivaatteita, vaan ainoastaan yksinkertainen merinokankainen puku, ainoastaan yksi koru sekä tyllikankainen hilkka ilman nauhoja! Tulokas torjuttiin jokaisesta penkkirivistä.

Kaikesta tuosta häväistyksen paljoudesta huolimatta nuori rouva ei kuitenkaan ruvennut itkemään eikä poistunut kirkosta, vaan jäi seisomaan viimeisen penkin selkänojan taakse ja kuunteli sieltä kunnianarvoisan tuomiorovasti József Kalmárin saarnaa, joka oikein voimakkaasti julisti, että ne, jotka nyt jäävät viimeisiksi, tulevat ensimmäisiksi Jumalan luona. Sitten hän myös odotti, kunnes lukkari saapui hänen luokseen pitkävartisine kolehtihaaveineen, ja pudotti siihen oman hartausgroscheninsa.

Jalosukuinen József Asvai Jókay ei kuitenkaan tiennyt tuosta kaikesta mitään. Herranhuone ei ole mikään teatteri, jossa vilkuillaan

ympärilleen yleisöä katsellen. Vasta kotona hän kuuli häväistyksestä, joka oli kohdistunut hänen rakkaaseen puolisoonsa.

No, nyt on sinun vuorosi, kuuluisuus! Sinun Mórin, tuon Jókayn suvun jäsenen; mitä "sinä" olisit tehnyt tuossa tapauksessa? Olisitko juossut valittamaan kuraattorille, tuomiorovastille tai kirkkovaltuustolle saadaksesi hyvitystä loukkaukseen, saadaksesi paikan pois karkoitetulle elämäntoverillesi herrasväen joukossa? Vai olisitko lähettänyt sekundanttisi noiden ylpeitten naisten puolisoiden luo opettaaksesi heitä miekallasi? Tai olisitko alentunut ja kolkuttanut vuoronperään kaikkien herrastalojen oville pyytäen ylhäisiä naisia armollisen hyväntahtoisesti suomaan hänen vaatimattoman nimensä kantajattarelle joka sunnuntai kirkossa paikan keskuudestaan?... Vastaa nyt!

Ei, jalosukuinen József Asvai Jókay ei valinnut ainoatakaan noista mahdollisuuksista, vaan meni herra Sándor Buzan, töittensä perusteella taitavaksi puusepäksi arvioitavan mestarin luo ja tilasi häneltä komean, kiilloitetusta tammesta valmistettavan kirkkopenkin, jonka selkänoja koristettiin vihreällä kankaalla, ja kuljetutti tuon penkin sen valmistuttua siihen vapaaseen paikkaan, missä hänen rouvansa oli ensimmäisessä jumalanpalveluksessa seisonut ja kuunnellut. Siihen hän saattoi rouvansa.

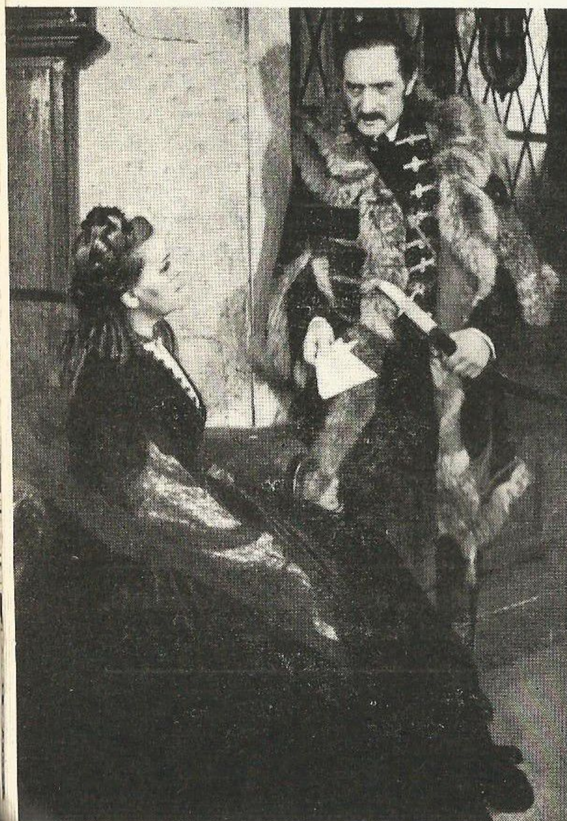
Ja muutamia vuosia myöhemmin tuo viimeinen penkki oli muuttunut kalvinilaisten rouvien ja neitojen halutuimmaksi hartaudenharjoituspaikaksi. Vielä nytkin se on siellä: viimeinen penkki, ikuisena vertauskuvana meidän tasa-arvoisuudestamme Jumalan edessä.

SUOMI-UNKARI-lehden kirjoitukset, artikkelit, reportaashit, kuvat y.m. ovat vapaasti käytettävissä.

Zoltán Halász:

"KIVISYDÄMISEN MIEHEN POJAT"

Mór Jókain historiallinen romaani näyttämösovituksena

Vasemmalla: Kavaltaja Rideghváry, piirikunnan väliaikainen päällikkö pyytää Kázmér Baradlayn lesken kättä, mutta saa rukkaset. Rouva Baradlay selittää samalla, että hän tulee edesmenneen miehensä käskyä uhmaten kasvattamaan kolme poikaansa isänmaan- ja vapaudenrakkauteen.

Viereisellä sivulla: Rideghváry apureineen yrittää väkivaltaisesti anastaa ylipäällikönsauvan, joka merkitsee piirikunnan valtiutta, mutta Ödön Baradlayn, josta itsestään tulee piirikunnan johtaja, odottamaton kotiinpaluu estää hänen aikeensa.

XIX. vuosisadalla eläneen suuren unkarilaisen romaanikirjailijan Mór Jókain kuolematon teos "Kivisydämisen miehen pojat" on Mihály Földesin dramatisoimana esitetty suurella menestyksellä Budapestin nuorisoteatterissa. Illasta iltaan osoittavat nuoret ja vanhat suosiotaan tuolle näytelmälle, jota on esitetty jo lähes kaksisataa kertaa ja joka raikkain, eloisin värein elävöittää meille Unkarin kansan kamppailua itsenäisyytensä puolesta — vuosien 1948—1949 vapaustaistelua.

Jókai havainnollistaa edistyksen puolesta sortoa vastaan aseisiin nousseen Unkarin kansan taistelua erään perheen — Baradlayn perheen elämän kautta. "Kivisydäminen mies", Habsburgien palvelukseen antautunut kaikkivaltias tilanherra Kázmér Baradlay on kirjaimellisesti sanoen "kivettänyt sydämensä". Aortan "kivettyminen" (kalkkeutuminen) on tuominnut hänet vitkalliseen kuolemaan, mutta hänen mielensä pysyy kuitenkin hänen elämänsä loppuun asti "kivettyneenä": tahtona pitää ikuisesti voimassa

Baradlayn keskimmäinen poika Richard polvelee armeijassa Wienissä ja tutustuu siellä Edith Liedenwalliin, orpotyttöön, jonka Plankenhorstin perhe on ottanut köyhänä sukulaisena luokseen ja jota se kohtelee kuin palvelustyttöä. Molemmat nuoret rakastuvat toisiinsa.

Habsburgien herruutta ja feodaalijärjestelmää.

Kuitenkin jäävät kaikki "kivisydämisen miehen" toimenpiteet ja hänen kuolinvuoteella antamansa määräykset hyödyttömiksi! Kansojen keväänä 1948 nousee Unkarin kansa vapauttaan valloittamaan. Ja Baradlayn kolmessa pojassa, diplomaattisen uran valinneessa Ödönissä, keisarin armeijan upseerissa Richardissa ja valtion virkamieheksi aikovassa Jenössä — voittaa isänmaanrakkaus ylivallan. He liittyvät kansakunnan asian puolelle ja taistelevat uskollisina ja uhrivalmiina Unkarin vapauden puolesta. Tämä on romaanin johtoaihe, jonka teatterin esitys meille elävöittää.

UNKARI KANSAINVÄLISILLÄ MESSUILLA JA NÄYTTELYISSÄ VUOSINA 1953–54

Kirjoittanut Endre Odze
Unkarin Kauppakamarin pääsihteeri

Eri maiden välistä kauppaa rajoittavien toimenpiteiden peruuttaminen ja säännöllisten kauppasuhteiden palauttaminen on niitä kysymyksiä, joihin mielenkiinto nykyisin kohdistuu. Jo Moskovan taloudellinen konferenssi v. 1952 osoitti, että idän ja lännen välistä kauppaa voidaan laajentaa ja että tämä on edullista kaikille siihen osallistuville.

Kehittäessään ulkomaankauppaansa Unkari pyrkii järjestelmällisesti solmimaan kauppasuhteita mahdollisimman moniin maihin sekä laajentamaan nykyistä kauppaansa. Suuri merkitys tämän suunnan noudattamisessa on vientitavaroittemme monipuolisilla ja eri puolilla maailmaa tapahtuvilla esittelyillä, sillä näillä voidaan parhaiten tyydyttää kaupallinen mielenkiinto ja tehdä tunnetuksi Unkarin teollisuuden ja maatalouden tuotteita. Tämän vuoksi Unkarin Kansantasavalta järjesti viime vuonna useita itsenäisiä näyttelyitä ja osallistui moniin kansainvälisiin messuihin.

Laajassa mitassa kohtasivat toisensa idän ja lännen kauppapiirit esim. vuoden 1953 Leipzigin messuilla, joihin osallistui 8 196 näytteillepanijaa — niiden joukossa 1 099 läntistä liikeyritystä — ja joita kävi katsomassa yhteensä 5 000 asiantuntijaa. Unkarin näyttelyosastossa olivat etualalla raskaan teollisuuden uudet tuotteet. Näytteillä olleet leikkuupuimurit, liikennevä-

lineet, työstökoneet, sähkö- ja lääkärinkojeet, tekstiilit, nahkatavarat ja ylellisyystavarat saavuttivat menestystä.

Unkarin näyttelyohjelman toinen kohokohta vuonna 1953 oli Kiinan Kansantasavallan suurimmissa kaupungeissa, Pekingissä, Shanghaissa ja Kantonissa järjestetty Unkarin teollisuusnäyttely, jota monet miljoonat ihmiset kävivät katsomassa ja joka edisti suuresti Unkarin ja Kiinan välisiä kauppa- sekä kulttuurisuhteita.

Unkarin hallituksen pyrkimys solmia lisääntyvässä määrin kauppasuhteita maailman eri maiden kanssa käy ilmi myös Unkarin näyttelyohjelmasta vuodeksi 1954, mikä merkitsee edelliseen vuoteen verraten huomattavaa nousua.

Kuluvan vuoden tammikuussa avattiin Kairossa Palais de l'Orientissa Unkarin ensimmäinen tänä vuonna pidetty teollisuusnäyttely, jossa runsaan näyttelyaineiston avulla esiteltiin Unkarin kansantalouden eri alojen tuotteita. Näyttely, jossa solmittiin lukuisia kauppoja ja jossa paikan päälläkin suoritettiin huomattavan suuria myyntejä, osoitti Unkarin ja Egyptin perinteellisiä liikesuhteita voitavan edelleenkin laajentaa.

Huomattavat messut pohjois-Afrikassa ovat "Foire Internationale de Casablanca", joihin osallistuu toiminimiä afrikkalaisista Välimeren maista ja meren takaa. Unkarin ulkomaankauppaa harjoittavien toiminimien kollektiivinen esittely oli tarkoitettu palvelemaan jo aikaisemmissa osanotoissa muodostettujen suhteiden ja kaupallisten saavutusten edelleen kehittämistä.

Unkari osallistui Brasiliassa, Sao Paolossa, kaupungin perustamisen 400-vuotisjuhlan johdosta järjestettyihin "Sao Paolon ensimmäisiin kansainvälisiin messuihin".

Huomattava osoitus kauppasuhteiden laajentamisesta ja voimistamisesta Keski- ja Lähi-Idän maiden kanssa on osallistumisemme Syyrian ensimmäisille kansainvälisille messuille, jotka järjestetään Damaskoksessa. Siellä esitetään niitä Unkarin tuotteita — raskaan teollisuuden tuotteita ja myös kulutustavaroita — joilla on merkitystä osaksi Syyriassa ja muissa Lähi-Idän maissa niiden taloudellisen kehityksen kannalta ja joilla on tähänkin saakka ollut huomattavaa kysyntää.

Vuoden 1953 syksyllä järjestettiin ensi kerran Dzhakartassa Indonesien Industrial Fair, johon Unkarikin osallistui. Näytteille asetetut tavarat myytiin jo ensimmäisenä päivänä ja sen ohella solmittiin muitakin kauppoja. Menestys kannustaa Unkarin ulkomaankauppaa hoitavia toiminimiä tänäkin vuonna osallistumaan messuihin.

Edellä luetellut esiintymiset kaukaisillakin markkinoilla osoittavat Unkarin ulkomaankaupan etupiirin laajentuneen. Tämän ohella Unkari luonnollisesti edelleenkin perinteiden mukaisesti osallistuu Frankfurtin Kevätmessuihin ja syksyllä pidettäviin Leipzigin messuihin. Unkarin talouspiirien mielenkiinto kumpiakin messuja kohtaan on suuri. Näillä messuilla vuodesta vuoteen yhä lukuisammin joukoin käyvät länsimaiset, merentakaiset ja aasialaiset liikemiehet voivat tänäkin vuonna tutustua koko Unkarin teollisuuden vientikykyyn. Luonnollisesti Unkarin maatalouskin osallistuu näihin messuihin esitellen monia maailmanmarkkinoilla tunnettuja tuotteitaan.

Milanon kansainvälisillä Messuilla on tänä vuonna Unkarin näyttelyosasto "Palazzo delle Nazionissa".

Unkarin ulkomaankauppa toivoo voivansa elvyttää Unkarin ja Ranskan taloudellisia suhteita "Foire de Paris"-issa, missä Unkarin kansantalouden monipuolista kehitystä esittävät erilaisten Unkarin koneteollisuuden tuotteiden ohella kevyen teollisuuden tuotteet, moottoripyörät, polkupyörät, tekstiilit, kotiteollisuuden ja kansantaiteen tuotteet, kemialliset aineet ja lääkkeet.

Vuoden 1954 näyttelyohjelmassa esiintyvät vielä Wien, Tukholma ja Izmir. Viime vuonna kaikilla näillä messuilla solmittiin huomattavia kauppoja, ja hyvin monet kävivät katsomassa Unkarin näyttelyosastoa.

Unkarin ja Suomen taloudellisten suhteiden tervettä kehitystä todistaa molempien maiden tavaranvaihdon lisääntymisen ohella vuoden 1954 syksyllä Helsingin Messuhallissa järjestettävä itsenäinen Unkarin teollisuusnäyttely, jossa suomalainen yleisö voi tutustua Unkarin teollisuuden, maatalouden ja kansantaiteen parhaipiin teoksiin.

Eräät maataloustuotteiden ulkomaankauppaa harjoittavat toiminimet osallistuvat Lontoossa pidettäviin kansainvälisiin elintarvikemessuihin, joita nämä pitävät sopivina kehitettäessä yhteyksiä länsimaiden kanssa, joissa Unkarin maatalouden tuotteet ovat hyvin tunnettuja.

Edellä olevasta voidaan nähdä, että Unkari osallistuu vuonna 1954 useampiin kansainvälisiin messuihin ja näyttelyihin kuin koskaan aikaisemmin. Tämä seikka sekä viime aikoina solmitut erilaiset kansainväliset tavaranvaihtosopimukset osoittavat — mihin Unkarin Kansantasavallan ministerineuvoston puheenjohtaja Imre Nagy myös viittasi puheessaan parlamentissa tammikuun 23. päivänä — että "Unkarin kehittyneen kansantalouden lukuisat haarat tarjoavat laajan

perustan ja huomattavia mahdollisuuksia kehittää kanssamme taloudellisia yhteyksiä". Pääministeri osoitti muun muassa, että "maamme liittyy yhä vilkkaammin kansainvälisen talouselämän verenkiertoon huoltaaksemme tasavertaisen kohtelun ja molemminpuolisuuden pohjalla kauppasuhteiden kehittämisen avulla kansantaloutemme tuontitarpeen ja samalla varmistaaksemme markkinoita unkarilaisille tavaroille."

UNKARIN KALASTUS

Kirjoittanut "Szabad Föld"-lehden avustaja Sándor Teszkó

Unkarin molemmat suuret virrat Tonava ja Tisza ovat jokikalastuksen kannalta merkittäviä. Tonava juoksee noin 400 kilometrin matkan maan alueen halki ja Unkariin kuuluva osa Tiszaa on suunnilleen yhtä pitkä.

Myös Balatonjärvi, joka on pinta-alaltaan noin 580 neliökilometriä, sekä Körös-virrat: Nopea, Musta ja Valkea Körös ovat kalarikkaita. Muissakin vesistöissä, pienemmissä joissa ja järvissä harjoitetaan kalastusta.

Luonnon kalavesissä oli vuoteen 1945 saakka kalastuksessa vallalla vuokrausjärjestelmä. Se johti tuhoisaan ryöstötalouteen ja aiheutti, että Unkarin kalakanta huomattavasti supistui viime vuosikymmeninä.

Entisen hallituksen aikana oli melkein kaikki vesistöt vuokrattu mitättömin hinnoin tuskin tusinalle suurvuokraajalle, niin että jokaisella vuokraajalla oli hallussaan erittäin laaja vesialue. Niinpä esim. Unkarin etelärajalla Bajan kaupunkiin saakka ulottuva osa Tonavaa – noin 100 kilometriä — oli vuokrattu yhdelle ainoalle henkilölle. Tuo suurvuokraaja ei tietenkään kalastanut itse, vaan jätti työn 30—40 alivuokraajalle, jotka maksoivat hänelle palkkiona 25—30 prosenttia

Syyskalastusta Hortobágyn kalatilalla.

Balaton-järven kalastajia laskemassa 1 200 metrin pituista verkkoaan.

raskaalla työllä hankkimastaan saaliista. Suurvuokraaja harjoitti pyyntiä rikastuakseen, alivuokraajat saadakseen itselleen jokapäiväisen leivän ja yrittivät pyydystää mahdollisimman paljon kaloja, myös sellaisia, jotka vasta seuraavana vuonna olisivat olleet täysimittaisia ja -painoisia yksilöitä.

Vapautuksen jälkeen valtio lopetti tuon ryöstötalouden ja poisti koko vuokrausjärjestelmän. Toisaalta laajennettiin valtion kalatalouksia, kun taas ylitse jääneille vesialueille perustettiin nopeassa tahdissa kalastajien tuotanto-osuuskuntia. Valtio otti ensimmäiseksi tehtäväkseen perustaa kalanhautomoita ja tuottaa niissä niin runsaasti kuin suinkin kalanpoikasia istutettaviksi sellaisille vesialueille, joiden kalakanta oli erityisesti vähentynyt.

Maa jaettiin kalastustarkastuspiireihin ja kaikki vedet, sekä luonnonvesistöt että keinotekoiset kalalammikot kuuluvat näiden tarkas-

tuspiirien alaisuuteen. Kalastusasioita koko maan mittakaavassa hoitaa maatalousministeriön kalataloudellinen osasto. Määrätietoisen ohjauksen ansiosta on Unkarin kalatalous viime vuosina huomattavasti kehittynyt. Keinokalaviljelyksellä oli jo ennen vuotta 1945 eurooppalainen maine, mutta sen jälkeen on lammikkotalous vielä suuresti laajentunut.

Lammikkotalouksia on monenlaisia riippuen paikallisista olosuhteista. On kaivettuja 5—6 holdin (1 hold = 0,57 ha) suuruisia kalalammikkoja, ja toisia 400—500 holdin, vieläpä suurempiakin. Unkarin suurin keinotekoinen kalalampi on Hortobágyssa. Sen ala on noin 3 000 holdia ja se sijaitsee alueella, joka aikaisemmin oli suurin piirtein aivan hyötyä tuottamaton. Se oli soodapitoista, hedelmätöntä ja autiota maastoa. Nyt tuo paikka tuottaa vuosittain useita tuhansia kaksoissentnereitä maukasta jalostuskalaa sekä väestön elintarvikehuoltoon että vientiä varten.

Tiszalökin pato tekee mahdolliseksi edelleen laajentaa lammikkotaloutta Hortobágyssa. Siten Tisza-virta pystyy varustamaan nykyisten kalalammikoiden sekä Hortobágyn laajojen riisipeltojen lisäksi vedellä myös monia uusia suuria kalalammikoita.

Uusien suurten kalalammikkojen perustaminen ei ole nykyisin enää suunnitelma-asteella, vaan jo toteutumassa. Viime vuoden lopussa julkaistussa puolueen ja hallituksen päätöksessä, jossa vahvistettiin maatalouden kehittämissuunnitelmat, sanotaan, että maatalouden tuotanto-osuuskuntien kalastusalue laajennetaan nykyisestä 500 holdista vähintään 5 600 holdiin vuoteen 1956 mennessä ja valtion kalalammikoitten pinta-alaa laajennetaan 18 000 holdista 46 000 holdiin.

Tuossa päätöksessä lausutaan myös, että maan kalatuotanto kohotetaan vuoteen 1956 mennessä — ts. kolmessa vuodessa — kolminkertaiseksi.

Suuren suunnitelman toteuttaminen ja sen mukanaan tuomat tehtävät vaativat Unkarin kalastuksen ammattimiehiltä huomattavia voimanponnistuksia sekä huolellista, uutteraa ja ammattitaitoista toimintaa. Se on myös jo aloitettu.

Kalastusjärjestöt pyrkivät nyt ennen kaikkea siihen, ettei ainoastaan kalalammikoihin, vaan myös luonnonvesistöihin voitaisiin istuttaa mahdollisimman runsaasti kalanpoikasia. Tässä tarkoituksessa perustettiin erityinen yritys hoitamaan kalanviljelystä ja kalanpoikasten kuljetusta. Sen lisäksi on perustettu useita kalanviljelyksen erillistalouksia ja näiden viljelysvesien alaa tullaan jo lähiaikoina lisäämään useilla tuhansilla holdeilla.

Yhä kasvavien kalanpoikasmäärien tuottaminen keinoviljelyksen avulla on mitä tärkeintä jo senkin vuoksi, että niillä alueilla, joilla riisiä viljellään — ennen kaikkea Itä-Unkarissa, Tisza- ja Körös-jokien varsilla — yhä useammat tuotanto-osuuskunnat ja valtiontilat ovat ryhtyneet kasvattamaan veden alle lasketuilla pelloilla myös kaloja. Kaikkiin niihin täytyy kalalammikoiden ja luonnonvesien lisäksi toimittaa kalanpoikasia.

Kalankasvatus veden alle lasketuilla riisipelloilla on jo nykyisin saavuttanut Unkarissa laajat mittasuhteet. Se onkin ymmärrettävää, sillä siten voidaan riisiviljelysalueista saada kaksinkertainen hyöty. Riisipelloilla on erinomaisen runsas kasvisto ja eläimistö, jotka tarjoavat kaloille riittävästi ravintoa, niin että ne kasvavat nopeasti ilman keinoruokintaa.

Mezöturin alueella Tiszan lähistöllä istuttaa maatalousosuuskunta "Bercsényi" kuluvana vuonna koko 120 holdin laajuiselle riisipeltoalalleen kaloja. Pienemmässä mittakaavassa osuuskunta on jo aikaisemmin harjoittanut kalanviljelystä ja laskee nyt entisiin kokemuksiinsa nojautuen saavansa syksyllä tuolta 120 holdin alalta noin 60 kaksoissentneriä kalaa. Se merkitsee noin 120 000 forintin tuloa eli samaa kuin jos riisisatoa voitaisiin kohottaa 400 kaksoissentnerillä.

Kalastusjärjestöt kiinnittävät saalismäärien kohottamisen ohella suurta huomiota myös laadun parantamiseen. Muiden jalojen kalalajien ohella pyritään erityisesti lisäämään ulkomaillakin hyvin tunnettujen Balaton-järven hiekka-ahventen määrää. Tämä hiekka-ahven on petokalalaji, joka kasvaa 4—5 kilon painoiseksi. Sen liha on erittäin hyvänmakuinen ja vain Balaton-järvessä hieta-ahven saa tunnusmerkillisen hopeavärinsä ja muut ominaisuutensa. Kalanviljelyksen tutkimuslaitoksessa parhaillaan tarkkaillaan hiekka-ahvenen elintapoja sekä ravinnontarvetta, jotta näitä tietoja voitaisiin käyttää hyväksi viljelyksessä.

Myös jalokarpin edelleen jalostamisessa puuhaillaan todenteolla. Tässä suhteessa on saavutettu parhaimmat tulokset Tatassa Tonavan rannalla olevassa lammikkotaloudessa. Siellä onnistuttiin kehittämään karppilaji, jolla on erittäin pieni pää, korkea selkä ja leveät hartiat. Szarvaserin tutkimustilalla Nopean Körösin rannalla taas harjoitetaan monnien jalostusta.

Kalanviljelyksen tutkimuslaitos suorittaa suurisuuntaista työtä kalasairauksien syiden selvittämiseksi ja parannusmenetelmien keksimiseksi. Pahin kalasairaus on mahavesitauti, joka esiintyy ajoittain ja aiheuttaa huomattavia vahinkoja. Valitettavasti ei vielä ole onnistuttu täydellisesti pääsemään tuon taudin herraksi. Tärkein toimenpide taudin ilmaantuessa on saastutetun alueen eristäminen, sitten sen veden vaihtaminen ja kalalammikon pohjan desinfisioiminen vahvalla kalkkipölyllä tai kalkkivellillä. Uudet kalalammikot varustetaan vain terveillä viljelyskaloilla ja kalanpoikasilla.

Kalastusta Balaton-järvellä, Keszthelyin lähellä. Verkkoa kunnostetaan pyynnin jälkeen.

Asiantuntijat ja tutkimuslaitoksen tieteellisen työn tekijät etsivät myös jatkuvasti yhteistoimin ennakoltaehkäiseviä menetelmiä kalasairauksia vastaan. Kuten he ovat todenneet, esiintyy noita tauteja paljon vähemmän sellaisissa paikoissa, missä kalat voivat talvehtia riittävässä tilassa ja missä ne eivät väsy ja kiusaannu. Tautien puhkeamista voidaan ehkäistä myös siten, että kalalammikoiden vesi saadaan talvisinkin vaihtumaan. — Myös kalastusvälineihin suunnitellaan kokeellisin menetelmin parannuksia.

Useimmissa paikoissa harjoitetaan yhä verkkokalastusta, mutta nykyisin on käytössä myös muutamia sähkö-kalastuslaitteita. Niiden periaatteena on, että veteen johdetaan sähkövirta, jonka antama sähköisku huumaa kalat. Ne nousevat pintaan ja uivat siinä kehää, josta ne helposti voidaan pyydystää.

Unkarin kalatalous on kauniilla ja varmalla kehityksen tiellä. Ryöstötalous on loppunut, valtion lammikkotilat ja kalastajien tuotanto-osuuskunnat työskentelevät siinä tarkoituksessa, että kalakanta kasvaisi vuosi vuodelta. Unkarilaisten kalastajien innokas työ takaa, että Unkarin kalatalous saavuttaa sille asetetut tavoitteet onnistuen lähimpien kolmen vuoden kuluessa kohottamaan tuotantonsa kolminkertaiseksi.

VAPPU
rauhan ja hyvinvoinnin merkeissä

Unkarin kansa vietti kymmenettä vapaata vappuaan rauhan ja hyvinvoinnin ohjelman merkeissä. Vielä aamun koitteessa ropisivat kevätsateen kuurot Unkarin pääkaupungin kauneimmalle torille, Stalin-torille, mutta päivän valjetessa murtautui aurinko voitokkaana esiin pilvien peitosta antaen säteittensä tulvehtia avaralle torille. Stalinin patsaan edustalla olevalla korokkeella nähtiin puolueen ja valtion johtohenkilöt, joita yleisö tervehti innokkain suosionosoituksin. Muistomerkin viereisellä kunniakorokkeella istui yhteiskunnallisen ja kulttuurielämän edustajia, kirkon johtohenkilöitä, työläisiä, talonpoikia ja henkisen työn tekijöitä,

Pioneereja vapunpäivänä marssin jälkeen.

Pioneerien ja ammattikoulujen oppilaitten marssirivistöä vappuna Stalin-torilla.

joiden erinomaiset suoritukset oli palkittu kunniamerkein, samoin kuin Unkariin toukokuun ensimmäiseksi päiväksi vierailulle saapuneita ulkomaalaisia valtuuskuntia ja Budapestin diplomaattikunnan edustajia.

Fanfaarin kajahdettua kohottaa Budapestin nuoriso punaisia, kansallisin värein loistavia ja sinisiä lippuja — sosialismin, isänmaanrakkauden ja rauhan lippuja — korkealle hulmuamaan: nuoriso aloittaa ohimarssin. Nuorison värikästä rivistöä seuraa 10 000 Unkarin miljoonien urheilijain parhaimmiston edustajaa. Ryhmän kärjessä hulmuaa kansallislippu Unkarin vesipallojoukkueen kapteenin, olympiavoittaja István Szivósin kantamana, ja häntä seuraavat Unkarin urheilun mestarit, olympiavoittajat ja -voittajattaret, naisten ja miesten ennätysten haltijat, jotka edellisen vuoden vappujuhlan jälkeen ovat tehneet yli 120 uutta ennätystä ja siten kohottaneet Unkarin urheilumainetta koko maailmassa.

Seitsenrivistöisenä vyöryy Budapestin työtätekevien valtava kulkue Stalin-torille. Näemme lippuja, tuotantosaavutuksista kertovia julisteita, laivojen, koneiden ja elintarvikkeiden kuvia ja

malleja: pääkaupungin väestö kulkee kunniakorokkeen ohitse rauhanomaisen luovan työn, nousevan hyvinvoinnin tunnuksia kantaen.

Huolimatta työtätekevien kulkueen järjestyneestä, valtavasta voimasta, mielenosoituksesta tulvehtii joka hetki esiin ilon henki: siinä kaikuvat harmonikat, siinä lauletaan, lapset, joita heidän isänsä kantavat olkapäillään, vilkuttavat katselijoille, ilmapalloja nousee korkeuksiin, kyyhkysiä ilmaan . . .

Budapestin työtätekevien ohimarssi on kansan yhteistunnon julistus ja samalla mielenosoitus rauhan asian puolesta. Kaikkialla hulmuavat valkoisten kyyhkysten koristamat rauhanliikkeen vaaleansiniset liput, yhä uudelleen kajahtaa tunnus: ”Eläköön vappu, kansamme rauhanjuhla!” Marssijoiden julistukset tulkitsevat maailman kaikkien rehellisten, vilpittömästi rauhaa rakastavien ihmisten tahtoa. ”Rauha Vietnamille!” ”Vetypommi on kiellettävä!” ”Sopimus Genevessä!” Tuolla kulkee eri maiden kansallispukuihin puettuja ihmisiä kantaen demokraattisten valtioiden lippuja . . . Lukuisat julisteiden iskulauseet kertovat myös siitä, että me näemme yhtenäisyydessä, kansojen keskeisessä rauhanomaisessa kanssakäymisessä varmimman takeen rauhantaistelun voitolle. Yhä uudelleen kaikuu tunnus: ”Unkarin ja Neuvostoliiton välinen ystävyys — rauha, hyvinvointi, vapaus!”

Unkarin kansa vietti kaikkialla maassaan kansainvälisen solidaarisuuden juhlaa värikkäin kulkuein ja juhlallisuuksin. Sztálinvárosissa — kaupungissa, joka on kokenut vain vapaan vappujuhlan! — marssivat työn sankarit, kuten sulattajat, jotka olivat valmistaneet niistä 2 000 tonnista raakarautaa, joilla he olivat puoluepäivien kunniaksi luvanneet ylittää työtavoitteensa, jo 1 880 tonnia. Komlón kaivosmiehet kunnioittivat juhlaa ”toukoviikolla”, uusin työsaavutuksin. Tatabányan työtätekevät tuottivat ”vappuurakallaan” 4 000 tonnia hiiltä yli tavoitteen: he täyttivät tavoitteensa kaksinkertaisesti. Kaikki nuo erinomaiset tuotantotulokset koituvat Unkarin kansan hyvinvoinnin kohottamiseksi, nostavat työtätekevien elintasoa.

Myös kylissä ja maaseutukaupungeissa pidetyt vappujuhlat olivat värikkäitä ja monimuotoisia. Karzagissa ajoivat tuotanto-osuuskunnan jäsenet nelivaljakkojen vetämissä vaunuissa ja Dombrádin asukkaiden kulkueen kärjen muodostivat ratsastajaosastot, niinsanotut airutryhmät, joihin kuului seudun yksityistalonpoikia sekä valtiontilan ja tuotanto-osuuskunnan jäseniä. Juhlakulkueiden jälkiohjelmana oli kaikkialla hauskoja vappujuhlia, kulttuu-

Tanssien ja laulaen marssivat Sztálinvárosin työtätekevät. Keskiaukealla urheilijain rivistöä Stalinin patsaan edustalla Budapestissä.

ritilaisuuksia ja urheilukilpailuja.

Unkarin ammattiliittoneuvoston kutsumana oli Unkariin saapunut toukokuun 1. päivän juhlallisuuksia seuraamaan lukuisia ulkomaalaisia työläisvaltuuskuntia. Myös Unkarin ammattiliittojen edustajia vieraili ulkomailla. Toukokuun 1. päivänä pidettiin Budapestissä työväenliikkeen historian tutkimuslaitoksen avajaiset, joissa oli läsnä Neuvostoliiton vastaavanlaisen instituutin edustaja sekä kansandemokraattisten maiden työväenliikkeen historian museoiden edustajia.

Unkarin lehdistö käsitteli laajoissa artikkeleissa työväenluokan suuren kansainvälisen juhlapäivän merkitystä ja Unkarin kansan vappujuhlaa. Samoin lehdet selostivat työtätekevien rauhanmielenosoituksia vappuna ulkomailla, Moskovassa ja Roomassa, Pariisissa ja Bombayssa, Prahassa ja Lontoossa.

GYÖRGY HOLCZER:

Vierailulla budapestiläisessä lihanjalostamossa

Budapestin suurimmassa työläiskaupunginosassa — Ferencvárosissa (Franzstadt) — on eräs maan nykyaikaisimmin varustetuista lihanjalostamoista. Sieltä lähtevät joka aamu varhain täyteen lastatut kuorma-autot matkalleen varustamaan budapestiläisiä elintarvikeliikkeitä hienoilla makupaloilla ja lihanjalosteilla. Sen valtavassa "keittiössä" työskentelee iso joukko keittäjiä ja keittäjättäriä. Kiireestä kantapäähän valkoisiin puetut ammatti-ihmiset hämmentävät ja keittävät — keittiössä häärivien ahkerien perheenemäntien tavoin — maukkaudestaan ja aroomistaan kuuluja unkarilaisia lihatuotteita.

Ensimmäisessä salissa poistetaan luut äsken teurastettujen eläinten ruhoista. Täällä suoritetaan myös erilaisten lihankappaleiden lajittelu laadun mukaan. Saapuessaan seuraavaan, niinsanottuun "Sekoitussaliin", lihat on jo varastoitu eri astioihin (luokittelun perusteella). Sekoitussalissa tarvitaan todellista keittotaitoa: siellä nimittäin lihat saavat makunsa ja aroominsa. Erilaiset astiat tyhjennetään nopeassa tahdissa ja niiden sisältö vaeltaa — sopivina sekoituksina — pitkänä jonona sekoitus- ja jauhinkoneisiin. Ensimmäinen lihamylly hakkaa lihan vain sormenpaksuiksi kappaleiksi, seuraavassa myllyssä se jauhautuu jo tarvittavan hienoksi. Näissä sekoitus- ja jauhinkoneissa liha myös suolataan ja maustetaan, tietystikin kunkin lihanjalosteen erikoisvalmistusohjeen mukaisesti. Niinsanottu lihasose jatkaa nyt matkaansa nykyaikaisesti varustettuun höyryttämöön. Tuossa huoneessa, jossa on sama lämpötila sekä

Kahtia halkaistujen sikojen puhdistusta.

Halkaistun sian laatu tarkastetaan.

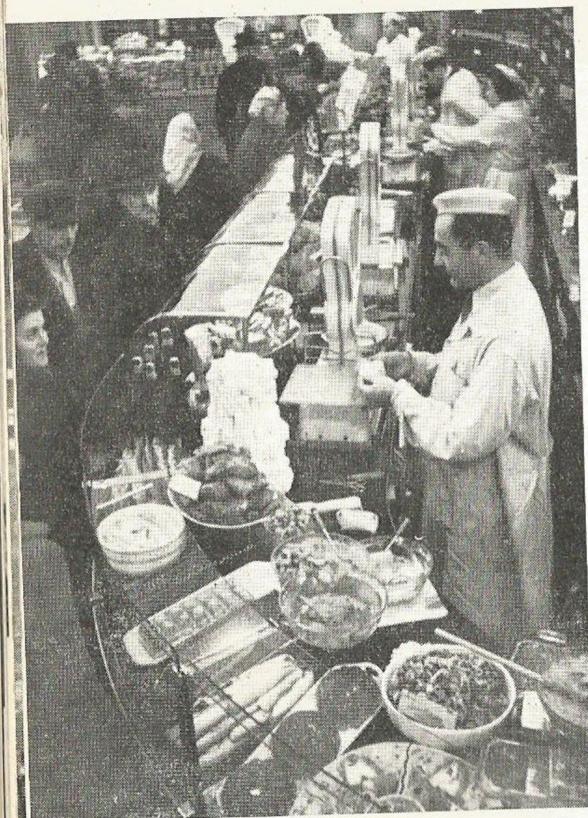
kesällä että talvella, lihasose saa kypsyä kahdentoista tunnin ajan ja kulkee vasta senjälkeen täyttösaliin.

Tuossa salissa odottaa täytemassaa valkeiksi emaloitujen hydraulisten koneiden rivi ja niissä saa kukin tuote lopullisen muotonsa. Eräs kone täyttää tunnettuja "wienermakkaroita", toisessa saavat paksut "pariisilaiset" kuorensa ja kolmas muovailee krakovanmakkaroita. Monet koneet ja lukuisat ihmiset ahertavat innokkaasti, jotta kauppoihin saataisiin leikkeleitä mahdollisimmin runsaasti.

Täytön jälkeen tuotteet jatkavat heti vaellustaan 14 metriä korkeaan savustamoon. Siellä ne kulkevat — taukoamattomassa liikkeessä — moneen kertaan edestakaisin salin poikki, kunnes vihdoin ovat saaneet erityisesti käsitellyssä savupilvessä oman ominaisvärinsä ja makunsa. Sitten matkaavat kauniiksi ruskettuneet täytemakkarat höyryhuoneeseen, mistä niiden tie johtaa välittömästi edelleen pakkaamoon.

Täällä odottavat nuo 52 erilaista lihanjalostetta kuljetustaan: joka päivä lähtee taipaleelle puolestatoista kahteen vaunulastiin savustustuotteita.

Pakkaamosta lähtevät varhain aamulla lukuisat lastatut kuorma-autot kaupungin kaikkiin osiin. Ne kuljettavat tuotteita, jotka jalostamon työntekijät ovat huolellisesti valmistaneet tuottaakseen pääkaupungin asukkaille iloa ja hyvää ruokahalua.

Unkarilaisia herkku-liikkeitä

Tuskin kaksi vuotta on kulunut siitä, kun alettiin perustaa herkkutavaroiden kauppoja. Nykyisin nämä toinen toistaan kauniimmat liikkeet kuvastavat Unkarin kaupan kehitystä.

Entiseen aikaan Budapestissä oli kaikkiaan vain 3—4 tuollaista liikettä keskikaupungilla. Nyt on lukuisia herkkuliikkeitä myös Budapestin laitaosissa, maaseutukaupungeissa ja teollisuuskeskuksissa.

Kuvassa yllä "kylmiä ruokia" eräässä uudessa herkkuliikkeessä. Tämän liikeyrityksen kylmien ruokien keskuskeittiö toimittaa kauppaan kolmasti päivässä herkullisia ranskalaisia ja venäläisiä erikoisruokia sekä unkarilaisten herkkua, hanhenmaksapasteijaa.

Entiseen aikaan tarjoiltiin vain kahviloissa ja baareissa mustaa kahvia ja punssia. Viime vuosina varsinkin musta kahvi on tullut suosituksi, ja kävelyllä olevat pistäytyvät usein herkkuliikkeisiin virkistämään itseään tällä mieluisalla juomalla.

Vasemmalla: Herkkutavaraliikkeissä on myytävänä paljon juomia, niiden joukossa shampanjaa ja liköörejä.

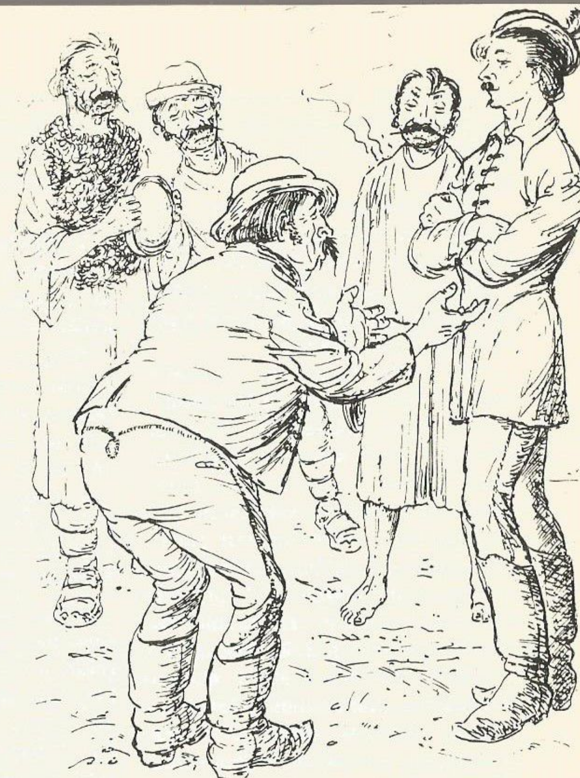
Ferenc Móra:

PÖYHKEÄ KEREKI

Tarinan pöyhkeästä Kerekistä olen kuullut isoisältäni. Tuo Kereki oli varakkain mies koko Szentmártonissa ja sen ympäristöseuduilla, missä isoisäni eli torpparina. Kerekillä itsellään ei ollut edes harmaata aavistusta siitä, kuinka monta taloa, maatilaa ja vuokratilaa hän omisti. Hän ajeli alinomaa nelivaljakollaan paikasta toiseen ja eleli tilallaan loisteliaasti kuin hovissa — niin, ehkäpä hänen saapasharjansakin oli tehty kullasta.

Siinä kaikessa ei olisi ollut mitään vikaa, ellei hänen pöyhkeytensä olisi ollut vielä paljon hänen rikkauttaankin suurempi.

”Kellä on rahaa, hän olkoon vaativainen!” oli hänen tunnuslauseensa, jonka mukaan hän luki lakia. Hän ei kunnioittanut kenenkään varallisuutta tai älyä hatunnostolla, mutta vaati kuitenkin, että niiden, joilla oli vähemmän rahaa kuin hänellä, oli tervehdittävä häntä päänsä paljastaen. Sen jälkeen hänkin virnisti alentuvasti, mutta hattuaan, sitä hän ei nostanut tervehdykseksi.

”Jos vastaisin jokaisen tervehdykseen, saisi käsivarteni liikkua kuin kellon heiluri”, oli hänellä tapana sanoa pöyhkeillen.

Isoisäni näki pöyhkeän Kerekin ensi kerran erään sangen murheellisen tapauksen yhteydessä. Oli aamu, jota edeltäneenä yönä heidän kylänsä oli palanut poroksi. Köyhät, suuren vahingon kärsineet kyläläiset neuvottelivat siitä, kuinka he voisivat rakentaa itselleen uudet pesät, ja silloin ajoi Kereki vaunuissaan paikalle.

Jokainen riensi ottamaan hatun päästään.

— Ehkäpä hyvä haltija tuo hänet luoksemme — talonpojat ajattelivat itsekseen — antaakseen kylällemme raha-avustusta.

Pöyhkeä Kereki katsoi kyläläisiin kuitenkin kiukkuisin silmin, sillä monien paljaspäisten ihmisten joukossa hän havaitsi yhden nuoren, solakan miehen, joka oli jättänyt kurjensulan koristaman lakin päähänsä. Pitkä, kalpea nuorukainen, jonka suuret mustat silmät hehkuivat kuin hiilet. Päätellen hänen kehnosta asustaan ja tomuisista saappaistaan hän todennäköisesti oli köyhä, vaeltava ylioppilas.

”Mistä tuo kulkuri on tänne ilmestynyt?” Kereki ärjäisi raivostuneena. ”Ehkä hänellä on tiainen hattunsa alla, kun hän ei uskalla ottaa lakkia päästään?”

”En tunne herraa”, ylioppilas vastasi tyynesti.

”Mitä sinä sanot! Eikö minusta sitten näe, kuka ja mikä minä olen?” karjui Kereki kiukusta punaisena. ”Ota lakki päästäsi, nuo-

ri mies, sillä sata keltaista varsaa potkii taskussani. Ne on juuri äsken eräs Körmöcin tamma poikinut."

Näin sanoen hän taputti taskuaan niin, että siellä olevat kultarahat kuuluvasti kilisivät.

Mutta silloin nuorukainen käänsi hänelle selkänsä ja huusi vastaukseksi yli olkansa:

"En nosta kellekään ihmiselle sadasta dukaatistakaan hattuani."

Kyläläiset katselivat toisiaan silmiin. Nuo sanat miellyttivät heitä kovin, mutta Kereki meni yhä enemmän pois tolaltaan.

"Kas, kas! Voimmehan jakaa nuo sata dukaattia. Kaipa kuitenkin noin köyhän ylioppilaan kannattaa nostaa lakkiaan viidestäkymmenestä dukaatista?"

Köyhä ylioppilas antoi viidenkymmenen kultarahan kilistä käteensä, sujautti rahat viittansa taskuun ja teki sitten halveksivan kädenliikkeen.

"Jaa, kuomaseni" — nyt hän puhutteli herra Kerekiä tuolla tavoin — "nyt minulla on yhtä monta dukaattia kuin teilläkin, joten miksi minun täytyisi nyt tervehtiä teitä ensiksi?"

Pöyhkeä Kereki tyrmistyi kovin, erittäinkin koska hän huomasi, että kyläläiset suuresta murheestaan huolimatta vetivät suunsa hymyyn. Hän ei kuitenkaan halunnut joutua häpeään ja pilkattavaksi. Siksi hän yritti vaihtaa äänensävynsä nöyräksi.

"Hyvä veli", hän pyysi kauniisti, "ottakaa minulta myös nämä toiset viisikymmentä dukaattia ja tervehtikää minua niiden kunniaksi!"

Ylioppilas pisti nuokin viisikymmentä dukaattia taskuunsa ja tokaisi sitten Kerekille karskisti:

"No, miksi minun ylimalkaan pitäisi tervehtiä teitä, kun teidän taskunne ovat tyhjät, mutta minun sen sijaan dukaatteja täynnä. Kellä on rahaa, hän olkoon vaativainen, ja kenenkä taskut ovat tyhjät, hän nostaa kolmeen kertaan hattuaan niin varakkaalle miehelle kuin minä."

Silloin puhkesivat kaikki sellaiseen nauruun, että se kaikui Kerekin korvissa ehkä vielä silloinkin, kun hän ajoi pois kylästä sekä naama että niska tulipunaisena. Ylioppilas jakoi kuitenkin nuo sata dukaattia kaikille niille, joiden talot olivat tuhoutuneet liekeissä, ja sitten hän viipymättä halusi jatkaa matkaansa kieltäytyen kaikista kiitollisuuden osoituksista.

"Voi, herra ylioppilas, sanokaa meille edes nimenne", pyysivät kyläläiset, "että lastenlapsemmekin tietäisivät, kuka toi kyläämme tällaista siunausta."

"Nimeni on Sándor Petőfi", huusi ylioppilas ja heilutti kurjensulan koristamaa hattuaan jäähyväisiksi.

Imre Soós:

Moottoripyörä ja "Bogar"

Hän tunsi kumanilaisen pusztan yhtä hyvin kuin pajut Berettyón (joki Itä-Unkarissa) rantamilla, siellä missä Berettyó tunkeutuu Turkeven (osuuskuntakaupunki) asukkaiden alueelle. Vaikka silmät ummessa hän olisi osannut kulkea vainioilla. Koko hänen ikänsä oli hänen ammattinaan ollut vaeltaa pusztalla karjaa paimentamassa. Varhaisimmasta lapsuudestaan saakka hän oli kylminä öinä ja tuulisina, koleina aamuina heittänyt leipälaukun olalleen, viheltänyt koiraansa ja lähtenyt taipaleelle. Kun hän palasi kotiin soilta tai rantarämeiltä, hän istahti jollekin lypsyjakkaralle keittiössä, otti leipälaukkunsa ja rupesi — jos laukusta jotain löytyi — vaieten syömään. Hänen koiransa istui lattialla hänen edessään odottaen tarkkaavaisin katsein, kuinpa paljon se tänään saisi leivän kuoria. Turhaan paimenta kutsuttiin johonkin käymään — hän ei mennyt. Hänen vastauksensa oli: minkä vuoksi? Ei ole kuitenkaan mitään nähtävää — ja ihmisen näköisiä on paras olla näkemättä. Hän siis oli aika suorapuheinen. Koko elämänsä hän oli toisten palvelija — vain hänen köyhyytensä oli hänen omaansa. Hän meni ja tuli hiljaisena kuin varjo, työnsä suorittaen — ei ainoakaan eläin hänen haltuunsa uskotusta karjasta joutunut hukkaan. Kaikki Turkeven seudun ihmiset tunsivat hänet, kunnioittivat häntä ja nimittivät häntä "setä Feriksi".

Hän ei rakastanut mitään eikä ketään, piti vain "Bogar" ("Kovakuoriainen") koirasta — toisinaan hän leikki lasten kanssa ja kertoi heille satuja. Hän katseli koiraansa, kun se ajoi karjalaumaa kokoon tai sivulle poikenneen lampaan takaisin katraaseen. Sitten hän silitti Pulin (pienikokoisen unkarilaisen paimenkoiran) viisasta päätä hymyillen ja mutisi jotain tämäntapaista:

"Tuskin se koira onkaan — noin se toimii, ettei ihmisen tarvitse raataa."

Puli oli ihan sen näköinen kuin se olisi ymmärtänyt ihmisen puheen, kuitenkin siten käyttäytyen kuin se ei muka olisi noita sanoja kuunnellutkaan. Se heilutti toista korvaansa — aivan kuin ylhäinen nainen viuhkaansa — nosti toisen korvan pystyyn ja istui tyynenä herransa jalkojen juuressa, kuitenkin toisella silmällään paimenta tarkaten.

Feri-sedästä sanottiin tuohon aikaan, että häntä varmaan jokin painoi ja että hän oli raskasmielinen kuin Berettyón vesi. Kun hänelle joku nykyisin kertoo tuosta olettamuksesta, hän vain huitaisee kädellään ja hymyilee.

Myös hän itse tietää muuttuneensa viimeisten kahdeksan vuoden aikana, ja että hän nyt, viisikymmenvuotiaana, on paljon, paljon nuorempi kuin silloin, kun hän oli kahdenkymmenenneljän ikäinen. Tosin ei Berettyón vesikään enää ole entisenlainen: nyt se hedelmöittää riisipeltoja ja kastelee vihannestarhoja. Ja myös Feri-setä on täydellisesti muuttunut. Kun hän on saanut työnsä valmiiksi, häntä ei tarvitse kutsua mihinkään — nyt hän omasta halustaan kulkee kaikkialla. Sillä osuuskunnan mailla, tuolla 3 200 hehtaarin alueella on nähtävää vaikka kuinka paljon. Feri-setä tunnetaan kaikkialla ja myös hän tuntee jokaisen. Useimmin tuo tanakka mies, jolla on päässä pieni kumanilainen lakki sekä jaloissa mustat saappaat, nähdään tuulimyllyn tienoilla. Se on oikein vanha mylly: Feri-sedän isoisäkin oli silloin vielä pikkulapsi, kun se rakennettiin. Nyt sen vieressä kohoaa

siro teräsjaloilla seisova poraustorni jopa kirkon torniakin korkeammalle, yläilmoistaan kuin surkutellen tuota isovatsaista vanhaa tuulimyllyä katsellen.

Feri-setä katselee myllyä ja kertoo siitä poraustornissa työskentelevälle öljytyöläiselle. Hän myös ensimmäisenä kertoi uutisen, että jälkikylvetyt auringonkukat olivat alkaneet kukkia.

Noita auringonkukkapeltoja hän näytti myös lapsille ja kertoi heille niistä sadun. Satu alkoi: "Oli kerran Turkeven tasangolla kaksi auringonkukkapeltoa, joissa kukat seisoivat riveissä ja jonoissa aivan kuin paraatiin ryhmittynyt keltamyssyisten kääpiöiden joukko..."

Hänellä ei ollut minkään puutetta uuden elämän aikana, ja elämä kulki säännöllistä rataansa — aina viime vuoden viimeistä edelliseen kuukauteen saakka. Kaikista vähimmän hän saattoi uskoa harmien alkavan nyt, kun maatalousosuuskunta maksoi tilitykset ja myös Feri-setä sai osuutensa. Hän vei rahat kotiinsa ja laski ne. Bogár — siltä ainakin näytti — katseli tyytyväisenä tuota saalista. Joka tapauksessa sen käytöksestä semmoista ilmeni: se nosti molemmat korvansa pystyyn ja myös nokkansa suoraan taivasta kohti, niin että saattoi nähdä sen leuan alla olevat valkoiset laikut, jotka olivat kuin kaulukset. Sitten se haukkui sellaisella äänensävyllä, että siitä saattoi päätellä sen tietävän, mistä oli kysymys. Kun Feri-setä sitten tilinmaksun jälkeisenä päivänä, vieläpä keskellä päivää ajoi upouudella moottoripyörällä kotipihaansa, oli maailma kerta kaikkiaan keikahtanut ylösalaisin: nimittäin Pulin maailma. Tuskin se näki koneen, kun sen karvat jo nousivat pystyyn. Se alkoi haukkua ja ulvoa sellaisella äänellä, jota milloinkaan aikaisemmin ei ollut kuultu, se loikkasi koneen punaisen rungon kimppuun ja yritti purra sitä — ja sitten se pakeni puhisten, läähättäen ja vinkuen kauas pusztalle, minne se jäi takalistolleen istumaan ja tuijottamaan kuin henkeään pelkäävä.

Pulin ja moottoripyörän välinen taistelu — sillä sellaiselta asia näytti — kesti melkein kaksi viikkoa. Feri-setä ajeli vapaa-aikoinaan moottoripyörällä väsymättä paikasta toiseen ja kun hän nyt kertoi Turkeven lapsille satuja, esitti myös pyörä niissä osaa. Tuo moottoripyörä, jonka runko oli punainen kuin Turkeven viimeisen tuulimyllyn seinän tiilet ja jonka kädensijat olivat mustat kuin Pulin niskakarvat tai ehkäpä mieluumminkin mustat kuin tuulimyllyn vieressä seisovan poraustornin öljystä kiiltävä teräs.

Feri-setä yritti kaikkensa, mutta Bogár pysyi taipumattomana. Feri-setä teki jopa sellaistakin, mitä hän ei ollut vielä koskaan elämässään tehnyt: hän nosti koiran moottoripyörän satulaan silloin, kun

se seisoi paikallaan. Bogár sieti sen kärsivin ilmein, kuin kaikki olisi ollut sille yhdentekevää. Se sieti silityksen, söi saamansa silavapalan, mutta sitten se kääntyi, istahti ja rupesi tuijottamaan pusztalle — selin moottoripyörään — aivan kuin tuo kaukaisuuteen tuijotus olisi ollut sen mielestä parasta ja kaikkein tärkeintä puuhaa. Toisen viikon lopussa Feri-setä menetti malttinsa ja sanoi Bogárille seuraavasti:

"Eläin on tullut hupsuksi — hyvinvointi on noussut sen päähän."

Näytti jo siltä, kuin Bogár olisi ollut heistä kahdesta voimakkaampi. Vahvempi siksi, kun se hoiti työnsä paimenena kunnollisesti — siinä ei ollut mitään sanomista. Kuitenkin kun palvelus oli päättynyt, se ei kunnioittanut tuota uutta moottoripyörää edes haukunnalla. Se vain istui pihalla ja murahti lyhyesti — taistelu jatkui edelleen.

Sitten eräänä päivänä ei Feri-setä ottanutkaan työn päätyttyä esiin moottoripyöräänsä, vaan vihelsi Bogária mukaansa matkalle kylään, samoin kuin silloin, kun moottoripyörä ei vielä ollut saattanut heitä epäsopuun. Bogár oli aluksi epäluuloinen, kääntyi monta kertaa takaisin, mutta palasi sitten herransa luo ja nousi vihdoin pystyyn takajaloilleen aivan kuin kurkistaakseen isäntänsä housujen taskuihin nähdäkseen, ettei sen punainen vihollinen — moottoripyörä — ollut niissä piilossa. Moottoripyörä oli kuitenkin sinä päivänä jäänyt kotiin.

Maatalousosuuskunnan myymälän edessä lammaspaimen pysähtyi. Hän avasi oven ja Puli jäi kuuliaisena ulos kuten se, joka tietää mikä hänelle sopii.

"Sata grammaa karamelleja — niitä parempia", Feri-setä sanoi myyjälle.

Myyjä katsoi häneen — ja kysyi kujeillen:

"No, no! Feri-setä — onko tämä mahdollista?"

Vanhus teki torjuvan kädenliikkeen.

"Mitä joutavia! — nämähän tulevat Bogárille. Se tekee tehtävänsä — ja se on myös nämä ansainnut. Saan kiittää sitä siitä, että se tekee puolet työstäni."

Bogár katsoi isäntäänsä viisailla silmillään. Se nosti oikean korvansa pystyyn ja laski vasemman alas kuin tervehdykseksi, ja kotimatkalla se jo hyppi niin iloisesti kuin olisi saanut ei vain isäntänsä, vaan vieläpä moottoripyöränkin omakseen.

Unkarin maajoukkueen toinen maali.

Unkari—Englanti 7—1

Toukokuun 23 päivän iltapäivällä jo kolme tuntia ennen Unkari—Englanti jalkapallomaaottelun alkua virtasi yleisö sankoin joukoin Budapestin uudelle Kansanstadionille seuratakseen koko maailmassa suurta huomiota herättänyttä ottelua. Ottelun alkuun mennessä oli Kansanstadion täpötäynnä yleisöä, jonka määrä nousi lähes sataantuhanteen ja joka oli tullut katsomaan kahden maajoukkueen kamppailua.

Kansanstadionin lipputangoissa heilutteli tuuli Unkarin, Englannin, Italian, Amerikan ja monien muiden maiden lippuja, joiden läheisyydessä seurasi ottelua suurilukuinen joukko monista maista

Unkarin joukkue (vasemmalta): Kocsis, Czibor, Bozsik, Toth II., Lantos, Zakariás, Buzánszki, Hidegkuti, Lóránt, Grosics ja Puskás.

kutsuttuja ulkolaisia vieraita ja lehtimiehiä, radioselostajia sekä valokuvaajia.

Kymmenen maan radioselostajat välittivät paikan päältä selostuksen ottelusta kaikkiin ilmansuuntiin.

Joukkueet esiintyivät seuraavassa kokoonpanossa:

Unkari: Grosics — Buzánszki, Lantos — Bozsik, Lóránt, Zakariás — Tóth II, Kocsis, Hidegkuti, Puskás, Czibor.

Englanti: Merrick — Stanifort, Byrne — Wright, Owen, Dickinson — Harris, Sewell, Jezzard, Broadis, Finney.

Italialaisen erotuomari Giorgio Benardin annettua merkin ottelu alkoi.

Ensimmäisellä puoliajalla ottelu oli innokasta ja kaunista, ja silloin jo ilmeni Unkarin joukkueen paremmuus. Unkarin joukkueen hyökkäykset johtivat tulokseen jo 9. minuutilla: Lantoksen potku 20 metrin etäisyydeltä tunkeutui Englannin maaliin. Sen jälkeen

Kansanstadionin innostunutta katsojajoukkoa.

sekä Puskás että Kocsis tekivät kumpikin maalin, ja puoliajan tulos oli niin ollen 3—0 Unkarin hyväksi.

Toisella puoliajalla Unkarin joukkue lisäsi vauhtia kehittäen erittäin kauniita hyökkäyksiä kohti Englannin maalia. Innokkaasti ja kurinalaisesti pelaavat englantilaiset eivät voineet mitään Unkarin joukkueen taktiikalle ja nopeudelle. Toisen puoliajan 9. minuutilla Kocsis jälleen teki suurenmoisen maalin, ja kaksi minuuttia sen jälkeen Tóth II (5—0). Jälleen kolmen minuutin kuluttua unkarilaisten keskushyökkääjä Hidegkuti ampui Unkarin joukkueen kuudennen maalin.

Kun toista puoliaikaa oli kulunut 25 minuuttia teki Broadis englantilaisten ainoan maalin ampuen 12 metrin etäisyydeltä voimakkaan laukauksen Unkarin maaliin. 6—1 Unkarin hyväksi. Kaksikymmentä minuuttia ennen maaottelun päättymistä Puskás teki Unkarin joukkueen seitsemännen maalin. Hyvän urheiluhengen val-

Taistelu Puskásin ja Wrightin välillä.

litessa suoritettu Unkarin ja Englannin kahdeksas jalkapallomaaottelu päättyi tuloksella 7—1 Unkarin hyväksi.

Merkittävän ottelun jälkeen Englannin joukkueen johtaja Walter Winterbottom antoi seuraavan lausunnon: "Englannin joukkueen peli ei vastannut odotuksia. Päävirhe on, etteivät pelaajamme ole tottuneet toisiinsa eivätkä muodosta todellista joukkuetta. Unkarilaiset pelasivat hyvin, vähintään yhtä hyvin kuin Wembleyllä. Mielipiteeni mukaan maailmanmestaruusotteluissa vain Uruguay ja Brasilia tarjoavat Unkarille vakavan vastuksen."

Unkarin fyysillisen kulttuurin ja urheilun komitean varapuheenjohtaja Gusztáv Sebes lausui: "Tämä voitto ei tee meitä ylimielisiksi. Lisätyin voimin valmistaudumme maailmanmestaruusotteluihin."

Kansainvälisen Jalkapalloliiton puheenjohtaja Rimet sanoi ihaillen: "Ottelu oli loistava, en ole koskaan nähnyt niin kaunista ja hyvää peliä kuin Unkarin joukkue osoitti tänään. Se voitti murskaavalla ylivoimalla maailmankuulun Englannin maajoukkueen." Lausuntonsa jatkossa hän ylisti Unkarin palloilijoiden pelitekniikkaa.

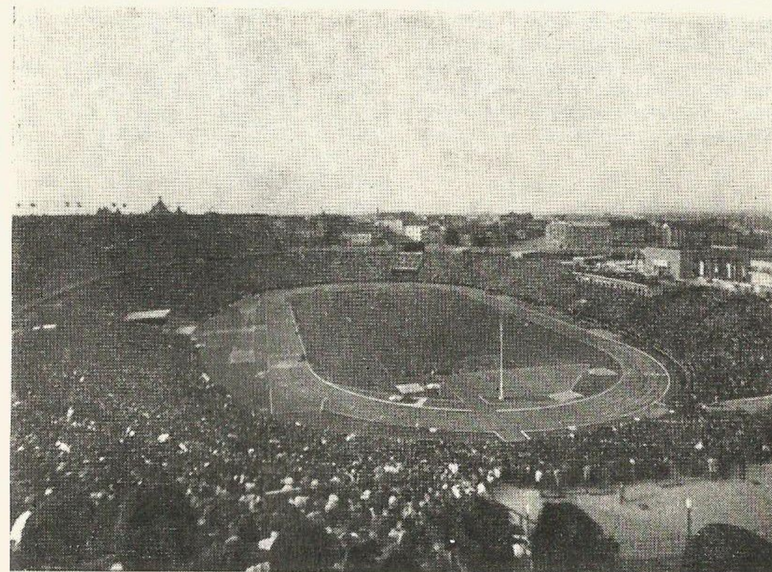
Unkarin fyysillisen kulttuurin ja urheilun komitean jalkapallo-osaston johtaja Pál Titkos lausui: "Englantilaiset eivät voineet mitään Unkarin joukkueen lennokkaalle ja mielikuvitusrikkaalle pelille. Englannin joukkueen peli ei vastannut odotuksia, mutta se pelasi innostuneesti ja kurinalaisesti."

Unkarin maajoukkueen valmentaja Gyula Mándi sanoi: "Unkarin maajoukkue pelasi erinomaisesti ja osoitti pystyvänsä suorittamaan suurempiakin tehtäviä. Tämä taktiikka on erinomainen ja se on osoittautunut hyväksi. On vaikea odottaa englantilaisilta enempää."

Unkarin eniten levinnyt urheilulehti "Népsport" korostaa selostuksessaan, että yleisö oli erittäin innostunutta ja hyvällä urheiluhengellään myötävaikutti voittoon. Se osoitti puolueettomasti suosiotaan englantilaisten kauniille hyökkäyksille..."

Unkarin jalkapallourheilun historiaan saatettiin merkitä kaunis voitto tuona toukokuun sunnuntaina.

Lähes satatuhantinen yleisö seuraamassa Unkari—Englanti jalkapallomaaottelua toukokuun 23 pnä.

GYULA MÁNDI:

UNKARIN JALKAPALLOVOITOT

JOUKKUEHENKI TÄRKEÄNÄ TEKIJÄNÄ

Neljään vuoteen Unkarin jalkapallomaajoukkue ei ole kärsinyt ainoatakaan tappiota. Viimeksi se hävisi toukokuun 14 pnä 1950 Wienissä Itävallan voittaessa 5—3. Seuraavassa artikkelissa Unkarin jalkapalloilun päävalmentaja Gyula Mándi tarkastelee tuon pitkäaikaisen menestyksen perussyitä.

Unkarin jalkapalloilu saavutti jo ennen vapautusta muutamia loistavia voittoja ja kuului senaikaisen kansainvälisen jalkapalloilun eturiviin. Mutta nuo menestykset eivät koskaan jääneet pysyväisiksi.

Me voimme lukea nykyiset saavutuksemme — vuodesta vuoteen urheilun eri aloilla parenevat — ensi kädessä yhteiskunnallisessa järjestelmässämme tapahtuneen muutoksen ansioksi. Meidän kansantasavallassamme urheilu on tullut kansakunnan asiaksi.

Syy siihen, miksi joukkueet eivät ennen sotaa voineet jatkuvasti pysyä voitokkaina, oli luullakseni siinä, etteivät pelaajat saaneet "henkistä valmennusta" eivätkä riittävästi fyysillistä valmennusta, sekä siinä, että pelaajat olivat erilaisiin yhteiskuntaluokkiin kuuluvia eivätkä kyenneet omaksumaan yhteishenkeä.

Gusztáv Sebes, Unkarin fyysillisen kulttuurin ja urheilun komitean varapuheenjohtaja. Vasemmalla Gyula Mándi, Unkarin jalkapalloilun päävalmentaja.

Ferenc Puskás, kapteeni ja vasen välihyökkääjä.

Vapautuksen jälkeen, elintason noustua jalkapalloilijat eivät ole kehittäneet ainoastaan teknillisiä ja taktillisia taitojaan, vaan myös yhteishenkeään. He alkoivat tajuta pelinsä tarkoituksen.

Myös lisätty yhteisharjoittelu, keskustelu toimintamenetelmistä, parhaiden valmentajien yhteistyö ja yhteistunnon syventyminen ovat kaikki yhdessä aiheuttaneet tason nousun.

Jos muistelemme aikoja kymmenen tai viisitoista vuotta sitten, jolloin maamme valiojoukkue matkusteli junissa kolmannen luokan vaunujen puisilla penkeillä istuen ja jolloin ihmisillä oli vaikeuksia leivän saannissa, voimme havaita toisen eroavaisuuden.

Olemme kulkeneet pitkän matkan päästessämme nykyiselle tieteellisten harjoitusmenetelmien. yksilöpelin erikoismenetelmien ja yhteensulautuneen, lujan joukkueen tasolle.

Pääansio kiinteän, teknillisesti ja taktillisesti taitavan joukkueen muodostamisesta lankeaa Gusztáv Sebesille (Urheilun kansalliskomitean varapuheenjohtajalle), joka on omistanut useita vuosia tuolle työlle.

Olemme saaneet arvokasta apua jalkapalloilumme mestaruusseurojen valmentajilta. Päinvastoin kuin ennen sotaa toimineet valmentajat he eivät ole asettaneet ensi sijalle oman yksityisen seuransa etuja, vaan ovat pyrkineet myötävaikuttamaan siihen, että saataisiin luoduksi hyvä maajoukkue.

Nuo valmentajat auttoivat pelaajien yhteishengen kehittämisessä niin, ettei pelaajissa enää ole etualalla itsekkyys ja omahyväisyys. Sillä, kuka maalit ampuu, ei ole mitään merkitystä. He kaikki tietävät, että joukkuetoiminta on yhteispeliä, jossa jokaisen täytyy alistaa yksilölliset pyrkimyksensä joukkueen edun alaisuuteen.

Maamme eturivin pelaajien pallonhallinta on suuresti kehittynyt viimeksi kuluneiden neljän vuoden aikana. Pelin parantaminen vaatii yhä nopeampaa teknillistä suoritusta. Pallon vastaanotto ja syöttö vaatii nopeata ajatustoimintaa, jotta vastapuolelle jäisi mahdollisimman vähän aikaa vastatoimenpiteisiin.

Gyula Grosics, eräs Unkarin kaikkien aikojen parhaita maalivahteja.

Palloilijat puolestaan ovat itseään kehittämällä avustaneet valiojoukkueen luomisessa. Esimerkiksi Puskás (Unkarin joukkueen vasenjalkainen kapteeni) harjoittelee nykyisin säännöllisesti oikealla jalalla laukaisua. Nykyisin hän ampuu maaleja yhtä hyvin oikealla kuin vasemmallakin jalallaan.

Taktillisessa suhteessa on tapahtunut huomattavaa kehitystä. Olemme nyt päässeeet siihen tilanteeseen, etteivät ainoastaan mestaruussarjaseurojen valmentajat keskustele seuransa pelaajien kanssa heidän seuraavan vastustajansa vahvuudesta, vaan myös alemmissa sarjoissa pelaavissa seuroissa järjestetään yhteiskeskusteluja taktillisista ideoista.

Teknillisen ja taktillisen edistyksemme tuloksena voimme sanoa, että unkarilainen pelityyli on alkanut kehittyä. Eräs sen luonteenomaisimmista piirteistä on, että omistamme enemmän huomiota hyökkäyshengen tehostamiselle pelissä kuin mitä useimmat muut maat tekevät.

Oikea välihyökkääjä Sándor K o c s i s on ollut mukana 34 maaottelussa.

Oikea välituki Jozsef B o z s i k on yhtä etevä puolustaja kuin hyökkääjäkin.

Pelaajiemme pääpyrkimyksenä on luoda niin monia maalintekoon johtavia tilanteita kuin suinkin. Monet ulkomaalaiset joukkueet pitävät päätarkoituksenaan estää toista joukkuetta saamasta maaleja, ja siten niiden tyyli on enemmän puolustukseen nojautuva.

Useimmat länsimaiset joukkueet pelaavat järkähtämättömään WM-tyyliin, ja niiden peli muodostuu kaavamaiseksi. Myös meidän perustanamme on WM-tyyli, mutta me pelaamme sitä joustavasti. Joukkueemme puolustajat vartioivat vastapuolen laitahyökkääjiä, keskuspuolustaja (keskustuki) vastustajan keskushyökkääjää ja välituet vastapuolen välihyökkääjiä.

Me yritämme suorittaa yllätyksellisiä ja odottamattomia taktillisia temppuja. Muistetaan, kuinka yllättyneitä englantilaiset pelaajat olivat, kun Czibor ja Budai (laitahyökkääjät) vetäytyivät kauas taakse järjestellessään etenemistään ja maalin ampui Bozsik (vasen puolustaja), joka odottamatta syöksyi eteen. Salamannopea paikanvaihto ja pelin alinomainen eteenpäin liikkuminen ovat nykyisin tunnusomaisia joukkueemme toiminnalle.

Pyrimme muuttamaan vakinaisen maajoukkueemme kokoonpanoa niin vähän kuin suinkin. Miestä, joka sattumalta joskus pelaa huonosti, ei poisteta joukkueesta, vaikka olemmekin

László B u d a i on erittäin nopea oikea laitahyökkääjä, joka on ollut mukana 23 maaottelussa.

jättäneet joitakin pelaajia kerran tai pari sivuun kurinpidollisista syistä.

Jo pitkän aikaa olemme harjoitelleet sellaisen menetelmän mukaan, jota nimitämme ”neljän vaiheen peliksi” — kuljetuksin, paikanvaihdoksin, ryhmityksiä muodostellen ja ryhmityksen säilyttäen. Vaikka osaa harjoituksista johtavat eri seurojen valmentajat, me emme silti kadota näköpiiristämme valiopelaajia, vaikka seurojen valmentajat harjoittavatkin heitä meidän periaatteitemme pohjalla.

Yritämme syventää ystävyyden ja yhteistoiminnan henkeä, varsinkin kuljetus- ja paikanvaihdosvaiheitten aikana, keskusteluin, teatterissa käynnein yms. menetelmin.

Tänä jalkapalloilun maailmanmestaruuskisojen vuotena meidän täytyy kohdistaa kaikki huomiomme pyrkimykselle luoda mahdollisimman hyvä maajoukkue. Olemme ryhtyneet huolehtimaan siitä, että meillä olisi jokaisen tilanteen varalta jokaiseen pelitehtävään kaksi tai kolme, jos mahdollista, melkein saman tehon omaavaa pelaajaa.

Tiedämme, että kehitykseen on vielä varaa ja meillä on tänä vuonna valtavat tehtävät edessämme. On vaikeampaa suoriutua jatkuvasti hyvin kuin voittaa jokin yksityinen ottelu.

Vasen puolustaja Mihály L a n t o s on pelannut 30 maaottelua. — Tämän kirjoituksen kuvat on lainattu ”Vuosisadan ottelu”-nimisestä kuvakertomuksesta, jonka on Englannissa julkaissut H.N.I.S., 33 Pembridge Square, W.2.

"Kuuden tempun hyökkääjä"

Kirjoittanut "Szabad Ifjuság"
(Vapaa nuoriso) lehden avustaja
József S. Nagy

Unkarin 6—3 jalkapallovoitto syksyllä Englannin maajoukkueesta herätti koko maailmassa suurta huomiota. Ulkomaalaisissa urheilulehdissä näkivät lukijat usein nimen "Nándor Hidegkuti", miehen joka oli Unkarin joukkueen keskushyökkääjä ja ampui Unkari—Englanti maaottelussa kolme komeata maalia Merrickin pömpeliin.

Nándor Hidegkuti ei enää ikänsä puolesta ole "tämänpäivän" pelaaja. Nopeista paikanvaihdoistaan kuulu unkarilainen keskushyökkääjä täyttää tänä vuonna kolmekymmentäkaksi vuotta. Lontoossa hän teki elämänsä ja urheilijauransa tähän saakka parhaan suorituksen iässä, jolloin monet pelaajat eivät enää ajattele astuvansa vihreälle ruohomatolle, vaan mieluumminkin suunnittelevat kilpailu-uransa lopettamista ja valmentajaksi antautumista.

Ja äskettäin tuli kuluneeksi kaksikymmentä vuotta siitä, kun Nándor Hidegkutista tuli pelioikeutettu ja myös julkisesti tunnustettu oikea jalkapalloilija. Vuoden 1934 alussa perustettiin Obudassa erään tiilitehtaan aikuisista muodostetun jalkapallojoukkueen yhteyteen myös nuorisojoukkue. Tuon joukkueen maalivahdiksi tuli silloin kaksitoistavuotias Hidegkuti. Tuohon aikaan ammotti monia rakentamattomia savikuoppia Bécsi-kadun varrella sijaitsevassa Obudassa — alueella, jonka asukkaat elivät lapsineen mitä vaikeimmissa oloissa. Ja eräässä tuollaisessa savikuopassa aloitti nuorukainen — vielä ihan pikkupoika — jalkapallon pelaamisen: välineenä oli tappuroista ja vanhoista sukista kokoonkyhätty, naruilla köytetty pallo — ja ottelu kesti usein iltamyöhään saakka. Tuo pieni joukkue kohosi pian suureen maineeseen! Jalkapalloseurojen johtajat seurasivat lasten peliä etsien jälkikasvua. Savikuopassa Nandi-poika oli ollut maalivahtina, mutta Ujlaker FCn nuorisojoukkueessa hänet asetettiin keskushyökkääjäksi, sillä hän oli joukkueen nuorukaisista isokokoisin. Ja hän pelasi tuolla paikalla niin mainiosti, että hänet viisitoistavuotiaana "vedettiin esiin" nuorisojoukkueesta ja pantiin aikuisten pelaajien, seniorien joukkueen hyökkääjäketjuun.

Siihen aikaan nuori keskushyökkääjä oli oppilaana Obudan sukkatehtaassa. Vaikka hänellä olikin vähän aikaa harjoitteluun, hänen taitonsa kehittyi huomattavasti. Hän oli jo kahdeksantoistavuotias, kun hänen urheilu-uransa saavutti uuden käännekohdan: hänestä tuli kansallisen sarjan ylemmässä lohkossa pelaavan, erään kaasutehtaan henkilökunnan muodostaman joukkueen jäsen. Siitä lähtien hänelle avautui mahdollisuus säännölliseen harjoitteluun. Paitsi joukkuetta hän vaihtoi myös ammattia: hänestä tuli kaasutehtaan rahastaja. Hän juoksi portaita ylös ja alas, luki kaasumittareita ja rahasti — se oli väsyttävää ja raskasta työtä.

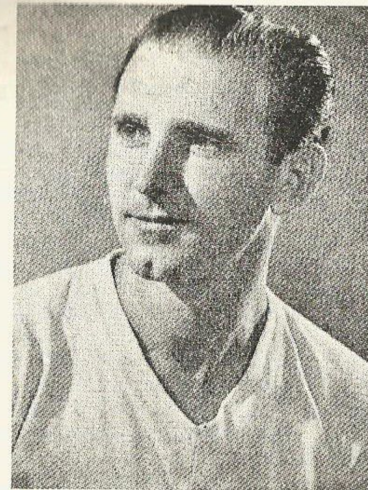
Hän oli 22-vuotias mennessään — 1944 — avioliittoon. Hänen vihkiäisissään eivät kuitenkaan raikuneet urut, vaan Budapestin kattojen yllä ulvoivat ilmahälytyssireenit ja pommeja putoili Unkarin pääkaupunkiin.

Ja kun sodan melske oli tauonnut, katseli Nándor Hidegkuti, jota jalkapallokuume edelleen vaivasi, paikkaa missä hän voisi tuon urheilun jälleen aloittaa. Urheilulaitokset oli tuhottu, pommikuopat rumensivat ruohokenttiä. Hidegkuti osallistui urheilukenttien jälleenrakentamistyöhön. Kaksi suurta seuraa — FTC ja MTK — kiinnosti Hidegkutia, ja hän valitsi jälkimmäisen.

Hänen tekniikkansa tuli vuosi vuodelta yhä hioutuneemmaksi. Erityisen paljon hän harjoitteli maaliin ampumista. Hänen voimansa ja itseluottamuksensa kasvoivat. Vaikka hän seuransa joukkueessa pelasikin oikeana välihyökkääjänä, hän esiintyi maajoukkueessa useimmiten keskushyökkääjän paikalla. Hän kehittyi monipuoliseksi hyökkääjäksi. Niin hän pääsi Helsingin olympialaisiin, missä hän pelasi jopa neljällä eri paikalla hyökkääjäketjussa.

Hänen kuntonsa kohosi yhä korkeammalle. Ja sitten seurasi "vuosisadan ottelu", Unkarin maaottelu Englantia vastaan. Hän oli eräs joukkueensa parhaista ja ampui kolme maalia.

Lähes kahdenkymmenen vuoden kuluessa Nándor Hidegkuti — 31 vuoden ikäisenä — oli ehtinyt kavuta alimmalta askelmalta korkeimmalle portaalle.

Keskushyökkääjä Nándor Hidegkuti, Unkarin maajoukkueen "aivot". Pelitoverit nimittävät häntä leikillään "vanhukseksi", sillä hän on 32-vuotias ja Unkarin joukkueen vanhin pelaaja. Hän on edustanut maataan 36 kertaa.

Hän on onnellinen perheenisä: hänellä on kaksi lasta. Laitakaupungista, Obudan mökkialueelta perhe on muuttanut kaupungin keskustaan, Margit-saaren läheisyyteen. Tuossa asunnossa on tyytyväisellä ja onnellisella urheilijalla kaakeliseinäinen kylpyhuone, keskuslämpö ja lämmin vesi. Nándor Hidegkutilla on vastuunalainen toimi, hän on kevyen teollisuuden ministeriössä osastonjohtajana. Tuossa tyytyväisessä pikku perheessä on usein nähty vieras Hidegkutin 61-vuotias äiti, erään tiilitehtaan aktivisti ja työnjohtaja. Isoäiti kertoo lapsenlapsilleen usein niistä ajoista, jolloin hän sai poikansa vain vaivoin pelipaikalta — "montusta" — houkutelluksi kotiin.

Entäpä pikku Hidegkuti? Hänellä on juuri käynnissä harjoitus — tietenkin jalkapalloharjoitus. Aidoin ulkojalanpotkuin hän kuljettelee kolhittua pien-

tä kumipalloa ympäri huonetta, sitten hän äkkiä pysähtyy — ja pallo hänen kerallaan. Hän heilauttaa hartioitaan vasemmalle, juoksee sitten salamannopeasti oikealle — ja vastapuolen puolustaja — tällä kertaa ruokasalin tuoli — katselee kahdeksanvuotiaan keskushyökkääjän hämäännyttävää harhautusta paikalleen jähmettyneenä. Laukaus . . . — ja samassa kilisee kirjakaapin ikkunan vasen yläruutu ja lasinsirpaleet lentelevät kirjavakoristeiselle persialaismatolle. Maali . . .! vieläpä ensiluokkainen! Hei, Marika, olet sijoittanut maalin väärään paikkaan, kirjakaapin eteen. Viisivuotiaan tyttösen — kelpo maalinvartijattaremme — olisi jo aikoja sitten pitänyt juosta vaarallisesti lähestyvää veljeään vastaan.

Tämä on jokapäiväinen näky Hidegkutin asunnossa, eikä maajoukkueen keskushyökkääjä liene siitä pahoillaan. Mutta äiti on toista mieltä.

Hidegkuti ajattelee nykyisin yhä enemmän Matthewsia. Suuri Stan on nyt 39-vuotias, Hidegkuti 32 — molemmat ovat maailmankuuluja jalkapalloilijoita. Kuitenkin, kuinka kauan — kukapa tietää? Sitten tulevat nuoret, joiden nimet ovat suurelle yleisölle vielä tänään outoja ja harvoin mainittuja: Tiba, Machos tai Tichy. Hidegkuti on vain yhdestä asiasta varma: hän tulee ylittämään Matthewsin ennätyksen. Nuoretkaan eivät vielä kahdeksan vuoden kuluttua ole vanhoja. Silloin he voivat 40-vuotiaan "Nándin" jo sysätä syrjään maajoukkueesta. Kuitenkin siihen mennessä? — siihenpä ei vastausta voi antaakaan.

UUSI KANAVA ON AVATTU

Ensimmäiset 70 km Itä-Unkarin kastelu- ja laivakulkukanavaa, joka yhdistää Tisza- ja Berettyö-joet, on nyt avattu käyttöön.

Tapaus merkitsee toista vaihetta toteutettaessa valtion suunnitelmaa Tiszalökin voimalaitoksen rakentamisesta ja 101 250 ha:n viljelysalueen hedelmöittämisestä keinokastelun avulla molempien jokien välisessä maastossa. Ensimmäinen vaihe oli Tiszalökin padon ja sulkulaitteiden valmistuminen viime joulukuussa.

Itäistä kanavaa pitkin voivat kulkea 1 000 tonnin suuruiset alukset. N. 97 km mittaisesta pääkanavasta haarautuu lukuisia sivukanavia, jotka johtavat vettä kuivuudesta kärsiville alueille. Nyt on pääkanava valmis 70 km päässä Tizasta sijaitsevaan Hajduszoboszloon saakka.

Näin maatalouden käyttöön saatu runsas vesimäärä tulee huomattavasti laajentamaan Unkarin riisinviljelysalueita.

UNKARIN KANSANTASAVALLAN LÄHETYSTÖ

kiittää kaikkia niitä järjestöjä ja henkilöitä, jotka ilmaisivat osanottonsa

Unkarin Kansantasavallan lähettilään

FERENC DÖMÖTÖRIN

kuoleman johdosta.

Unkarin Kansantasavallan Lähetystö.

Suomi-Unkari Seura toimii

MINISTERI DÖMÖTÖR

Suomen kansan ja Suomi—Unkari Seuran lämmin ystävä on poissa. Hänen poismenonsa tapahtui äkillisesti yllättäen meidät keskellä arkiaskareitamme. Syvästi surren lähetämme seurammme jäsenten nimissä hänen puolisolleen rva Dömötörille ja koko Unkarin kansalle vilpittömän osanottomme meitä kaikkia yhteisesti kohdanneen ankaran menetyksen johdosta.

Ministeri Dömötör oli Suomessa veljeskansamme erikoislähettiläänä ja täysivaltaisena ministerinä edustaen täällä maansa hallituksen ja kansansa tahtoa lähentää ja edelleen kehittää maittemme välisiä suhteita. Tässä työssä ministeri Dömötörillä oli erikoisetunaan välitön ja luottamusta herättävä esiintymistapansa, jonka voimalla hän mursi ennakkoluuloja ja tasoitti tietä yhä kehittyvälle maittemme väliselle kanssakäymiselle. Ministeri Dömötörin Suomessa suorittama kolmen vuoden pituinen työtaival on jo antanut kaunista satoa. Hänen työnsä liittyy yhtenä renkaana veljeskansojemme pitkäaikaiseen ja monivivahteiseen ystävyydenketjuun. Pyrkikäämme yhä voimakkaammin lujittamaan ja laajentamaan Unkarin ja Suo-

men kansojen rauhanomaisia suhteita. Sillä tavoin parhaiten myös kunnioitamme ystävämme, ministeri Ferenc Dömötörin muistoa.

UNKARILAISIA LAULUJA RADIOSSA

— Miten pidänkään unkarilaisista kansanlauluista, lausui seuramme jäsen konserttilaulajatar Maila Vala saapuessaan seuran toimistoon. Hänen oli määrä tutustua siellä oleviin unkarilaisten laulujen nuotteihin ja unkarilaisiin äänilevyihin.

— Ette voi uskoa, miten kauniita lauluja olen löytänyt vanhoista aidoista unkarilaisista kansansävelmistä. Tri Peter Hajdun kanssa tulkitsimme niitä suomenkielelle ja kapellimestari Sven Sandbergin säestyksellä olen niitä harjoitellut. Lauluketju käsittää 9 eri laulua. Esitämme ne säestäjäni kanssa Yleisradiossa kesäkuun 11 päivänä klo 17.40—17.55. Muistakaa tämä lähetys, silloin saatte kuulla todella aitoja unkarilaisia kansansävelmiä. Innostuneena laulajatar alkaa hyräillä kohtia laulusikermästään.

— Todella kauniita, totesimme.

Kuuntelimme unkarilaisia äänilevyjä.

— Tuossa on ihana sävel. Saanko tuon levyn lainaksi? Olisimmepa löytäneet niitä lauluja, joita olen valinnut ohjelmistooni. Olisi todella hauska kuulla, miten unkarilainen laulajatar esittää valitsemiani lauluja.

Soitimme levyn toisensa jälkeen. Väsymättä ja palavalla innolla laulajatar uppoutui unkarilaisen musiikin lumoihin.

— Muistakaa radioesityksemme. Saatte kuulla sellaisia unkarilaisia kansanlauluja, joita täällä ei vielä koskaan ole esitetty, lausui vieraamme hyvästiä jättäessään.

MOR JOKAIN 50-VUOTISMUISTOTILAISUUS

Veljeskansamme kulttuurin vaalijat ja yleensä kirjallisuuden ystävät muis-

Laulajatar Maila V a l a.

tavat hyvin unkarilaisen kirjailijan Mór Jókain suositut romaanit, joita on useita käännetty suomenkielellekin. Nämä teokset on jo aikoja sitten myyty loppuun. Ne ovat harvinaisuuksia, lieneekö niitä enää antikvaarioissakaan?

Mór Jókain kuolemasta tuli kuluneeksi 50-vuotta 5 päivänä toukokuuta 1954. Seuran tarkoituksena oli järjestää tuona päivänä kirjailijan muistotilaisuus. Ministeri Dömötörin kuoleman johdosta tilaisuus kuitenkin siirrettiin ja pidettiin tiistaina 25 päivänä toukokuuta Lallukan taiteilijakodin juhlasalissa.

Muistotilaisuuden avasi seuran puheenjohtaja Ele Alenius. Kirjailija Arvo Turtiainen piti senjälkeen mielenkiintoisen, kirjailijan elämää ja työtä valaisevan esitelmän. Seuraavana esiintyi näyttelijä Vilho Siivola lukien otteita Jókain romaanista "Keltaruusu", minkä jälkeen esitettiin kolme unkarilaista värilyhytelokuvaa: "Häät Ecserissä", "Unkarilainen konsertti" ja "Lisztin II unkarilainen rapsodia".

Tilaisuus oli hyvin antoisa, ja läsnä oli useita kirjailijoita ja veljeskansamme ystäviä.

TAMPEREEN OSASTO

järjesti Unkarin kansan vapautumisen 9. vuosipäivän juhlan 4. 4. Tampereen järjestötalossa. Juhlasali oli koristettu Unkarin ja Suomen lipuin sekä erilaisin kukka-asetelmin. Unkarilaisia käsitöitä, unkarilaista keramiikkaa ja Unkarin kansan elämää kuvaavia seinälehtiä oli asetettu eri puolille juhlahuoneistoa yleisön nähtäväksi. Juhlan kuuluttaja, pääsylippujen myyjä ja näyttelyesineiden esittelijät olivat pukeutuneet unkarilaisiin kansallispukuihin ja yleisön joukossakin nähtiin useita henkilöitä, joilla oli unkarilaisia puseroita ja liivejä yllään.

Tampereen Työväenyhdistyksen torvisoittokunnan esitettyä kotimaisia ja unkarilaisia sävellyksiä osaston puheenjohtaja Saga Lahtinen piti avauspuheen, jossa hän selosti päivän merkitystä, kuvaili veljeskansamme vuosisataista vapaustaistelua, joka viimein päättyi kansalliseen vapauteen ja nykyiseen voimakkaaseen rauhanomaiseen rakennustyöhön. Tampereen Työväen Mieskuoro esitti useita kuorolauluja johtajansa Matti Hakalan johdolla. Näyttelijä Veikko Sinisalon lausuntaesitysten, humorististen kisällilaulujen ja Nekalan nuorten joukkolausuntaesitysten jälkeen "Kaleva yhtye" esitti reippaan pohjalaisen kansantanssin.

Väliaikana yleisö tutustui unkarilaiseen näyttelykokoelmaan. Väliajan jälkeen saatiin kuulla mielenkiintoinen ja rattoisa, osaston johtokunnan jäsenen Vilho Hassisen suorittama kahden Unkarissa kävijän, herrojen Reino Lahtisen ja Arvo Vallinin haastattelu. Eri puolilta siinä kysymysten

Tamperelainen Kalevayhtye esittämässä unkarilaista tanssia.

Suomalainen kansantanssi Kaleva-yhtyeen esittämänä.

ja vastausten muodossa valotettiin veljeskansamme monisäikeistä elämää. Kuultiinpa lopuksi reipas unkarilainen laulukin, jonka toinen haastateltavista, Reino Lahtinen oli oppinut Unkarin matkallaan. Neiti Annikki Järvinen esitti tämän jälkeen Nymanin sovittamia unkarilaisia sävellyksiä. Taiteilija Mauno Kuusiston yksinlauluesitysten jälkeen "Kaleva yhtye" jälleen ihastutti yleisöä tanssiesityksillään. Ilonaiheen yleisölle tuotti vielä unkarilaisen nuken arvonta, sillä sen onnelliseksi voittajaksi tuli pikku tyttö Evi Niemi.

Unkarin kansan vapautumisen 9. vuosipäivän johdosta Tampereen osasto järjesti toisenkin tilaisuuden 11. 4. Lamminpään Kansantalossa. Juhlaan järjestettiin unkarilaisten käsitöiden ja keramiikan näyttely. Tilaisuudessa puhui opettaja Edith Lähdesmäki ja "Kaleva yhtye" esitti näytelmän "Ympyrän neliöiminen", minkä jälkeen yleisö tutustui näyttelyyn.

UNKARINKIELEN OPISKELU

Seuran jäsenet ovat useasti tiedustelleet, eikö seura voisi ryhtyä järjestämään jäsenilleen unkarinkielen opiskelua. Asiasta keskusteltiin seuran vuosikokouksessakin. Viimeksi se oli esillä seuran johtokunnassa, jolloin päätettiin kääntyä Yliopiston unkarinkielen opettajan, pastori Lajos Garamin puoleen ja tiedustella, mitä mahdollisuuksia hänellä olisi toteuttaa seuramme jäsenten toivomuksia. Tällöin saimme tietää, että seuramme jäsenet ja yleensä unkarinkielen harrastajat voivat osallistua Yliopistossa unkarinkielen kursseille. Pastori Garam lupasi hyvissä ajoin ennen syyslukukauden alkua tiedoittaa seuran toimistoon, milloin unkarinkielen kurssit syksyllä aloitetaan.

Kaikkia niitä, jotka aikovat ilmoittautua syksyllä alkaville unkarinkielen alkeiskursseille, pyydetään ilmoittamaan siitä seuran sihteerille viimeistään elokuun 15 päivään mennessä.

SUOMI—UNKARI SEURAN JÄSENKIRJA

Koska useat seuran jäsenet ovat tiedustelleet, milloin heille lähetetään seuran jäsenkirja, tiedoitamme, että seuralla ei ole varsinaista jäsenkirjaa, vaan jäsenkortti, joka lähetetään jäsenelle joka vuosi jäsenmaksujen perimisen eli tilillepanokortin yhteydessä. Kun jäsen on suorittanut postisiirtotilille hänelle erääntyneen 200:— vuotuisen jäsenmaksunsa, leimataan postikonttorissa tilillepanokortin yhteydessä oleva jäsenkortti tositteeksi siitä, että asianomainen on suorittanut jäsenmaksunsa ja on seuran täysivaltainen jäsen. Muunlaista jäsenkirjaa ei siis seuran jäsenille ole toistaiseksi lähetetty.

S i h t e e r i

Suomi—Unkari Seuran jäsen
Budapestin valtionoopperan laulajatar

Anneli Aarika

sai korkeimman pistemäärän Prahan musiikkijuhlilla ja voitti I. palkinnon alttojen sarjassa

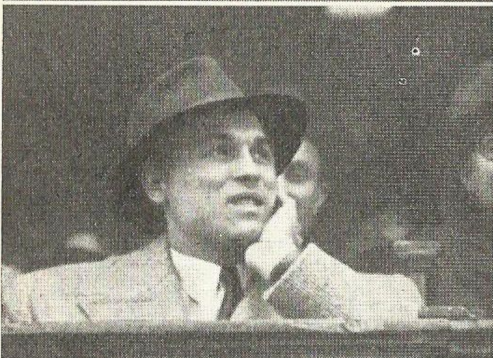
Kilpailuun osallistui kaikkiaan 88 laulajaa Euroopan useimmista maista sekä myöskin Etelä-Amerikasta. Arvostelulautakuntaan kuului tunnettuja musiikkimiehiä mm. Italiasta ja Puolasta. Kilpailupaikkana oli jälleen aikaisemmista kilpailuista tunnettu Hudolfinum. Loppukilpailuun osallistui 30 kilpailijaa.

Arvostelulausunnossaan sanomalehti Lidovaja Demokrasie kirjoitti rva Aarikasta mm. seuraavaa: "Sopraanot voittivat alttolaulajattaret teknillisellä kypsyneisyydellään lukuunottamatta Anneli Aarikaa, joka erinomaisella taidollaan mielestämme ainoana alttolaulajattarena ansaitsi palkintonsa."

Laulajatarta odotetaan kesän aikana kotimaahan ja toivottavasti hän ilahduttaa meitä myös konsertilla.

GROSICS PENKKI-URHEILIJANA

Unkarin urheiluseurojen jalkapallojoukkueet käyvät yhä kiihtyvää kamppailua vuoden 1954 mestaruudesta. Mestaruussarjassa kamppailee 14 joukkuetta mestaruudesta tai hyvästä sijoituksesta.

Kevätkierroksella johtaa tällä hetkellä Budapestin Honvéd-urheiluseura. Sen vaarallisin vastustaja on urheiluseura Vörös Lobogó (Punainen Lippu). Niinpä Honvédin maailmankuulu maalivahti Grosics olikin sitä mieltä, että urheiluseura Vasas'in joukkue saisi voittaa Vörös Lobogón joukkueen. Hän menikin katsomaan jännittävää ottelua ja piti ankarasti Vasasin joukkueen puolta.

Kuvasarjamme esittää intoilevaa Grosicsia.

☆

Kuvat (ylhäältä):

1. Puoliaikatuloksen 0—0 jälkeen Vörös Lobogón joukkue aikaansaa vaarallisen tilanteen Vasas'in maalin edustalla.

2. Vörös Lobogón keskushyökkääjä Hidegkuti saa pallon ja tunkeutuu eteenpäin.

3. Vasas'in hyökkääjäketju etenee. Tästä tulee ehkä maali.

4. Ottelun 74. minuutilla Vörös Lobogón vartioimatta jätetty vasen välihyökkääjä tekee maalin kahdeksan askeleen etäisyydeltä.

Tulos: Vörös Lobogó voitti Vasasin 3—0.

Grosics intoili suotta . . .

Kampaajat kilpasilla Budapestissa

Kuvassa oikealla: ensimmäisen palkinnon saanut päiväkampaus. Alla: tyylikäs, helppohoitoinen kampaus, joka miellytti erikoisesti yleisöä.

Budapestin Gellért-hotellissa suoritettiin äskettäin kampaajien väliset kilpailut runsaan yleisön läsnäollessa.

Osanottajina oli sataviisikymmentä maan etevintä naiskampaajaa.

Arvostelulautakunnan presidentti antoi eri kilpailuryhmille ohjeet. Ensin näyttivät "päiväkampaus"-ryhmän osanottajat taitoaan. Kysymys oli siitä, kuka tekisi määrätyssä ajassa tyylikkäimmän ja viehättävimmän kampauksen. Toinen ryhmä kilpaili kauneimman "iltakampauksen" laadinnassa. Seuraavana aiheena oli "mielikuvituskampaus", jonka merkeissä "hiustaiteilijain" kuvittelukyky ja taito loivat todellisia kampaustaideteoksia. Viimeinen numero oli "historiallinen kampaus". Yleisö sai nähdä Maria Stuartin ajan, rokokoonaisen, japanilaisen geishan ja Carmenin hiuslaitteita, jotka herättivät katsomossa välitöntä ihastusta.

LYHYESTI UNKARISTA

ANNIE FISCHERIN KONSERTTIKIERTUE. Pianisti Annie Fischer, Kossuth-palkinnon saaja ja Unkarin kansantasavallan ansioitunut taiteilija on esiintynyt Kööpenhaminassa Tanskan yleisradion sinfoniaorkesterin järjestämässä yleisökonsertissa. Hän antoi myös oman konsertin esittäen mm. Bartókin ja Kodályn teoksia. Taiteilijattaren konserttimatka jatkuu edelleen Norjaan.

UNKARIN NÄYTTELY BOLIVIASSA. Bolivian pääkaupungissa La Pazissa oli huhtikuun 10. pnä Unkarin kansantasavallan elämää esittävän dokumenttinäyttelyn juhlalliset avajaiset. Avajaisissa oli läsnä tasavallan presidentin edustaja sekä lukuisasti huomattavia Bolivian yhteiskunnallisen ja kulttuurielämän edustajia.

TIEDEMIESVIERAILU. Englantilainen fyysikko professori J. D. Bernal, joka on saanut Stalinin rauhanpalkinnon ja on Unkarin tiedeakatemian kunniajäsen, on pitänyt sarjan esitelmiä Unkarissa. Huhtikuun 7. pnä hän luennoi aiheesta "Veden osuus kristalli- ja kalliomuodostumissa" ja huhtikuun 8 pnä Budapestin yliopistossa aiheesta "Elämän alkuperä". Molemmat esitelmät herättivät suurta mielenkiintoa.

UNKARILAISTEN KIRJAILIJAIN TEOKSIA KIINANKIELELLE. Kiinassa on äskettäin julkaistu kiinankielisinä käännöksinä Sándor Petőfin "János sankari", Mór Jókain romaani "Vapauden puolesta", Kálmán Mikszáthin teos "Ihmeellinen sateenvarjo", Zsigmond Móriczin "Hyvä on kulkea jalkaisin", Péter Veresin romaani "Koetus" sekä Mátyás Rákosin "Kansandemokratiamme tie" ja Valitut teokset.

UNKARIN RADIO

lähettää suomenkielistä ohjelmaa joka päivä klo 7.30—8 ja klo 17.30—18 (Suomen aikaa) aaltopituudella 252,75 m ja klo 18.30—19 aaltopituudella 30,5 ja 48 m. Seuratkaa Unkarin kulttuuri- ja talouselämän tapahtumia Unkarin radion välityksellä. Keskiviikkoisin vastataan kuulijain kirjeisiin, sunnuntaisin on katsaus viikon tapahtumiin, myös toivekonsertteja järjestetään.

Kuulijoita pyydetään lähettämään toivomuksensa joko suoraan Unkarin radiolle os. Magyar Rádió, Budapest, Magyarország tai Suomi-Unkari Seuralle os. Mikonkatu 8 A 13 Helsinki.

Suomi-Unkari Seura

Toimisto: Mikonkatu 8 A 13, Helsinki, puh. 52 823, toimisto avoinna joka arkipäivä klo 9—17.

Puheenjohtaja: Ele Alenius, Meritullink. 32 C. 22, puh. 39 185.

Sihteeri: Toivo Salonen, Pengerk. 17 C 91, puh. 52 823 ja 72 219.

